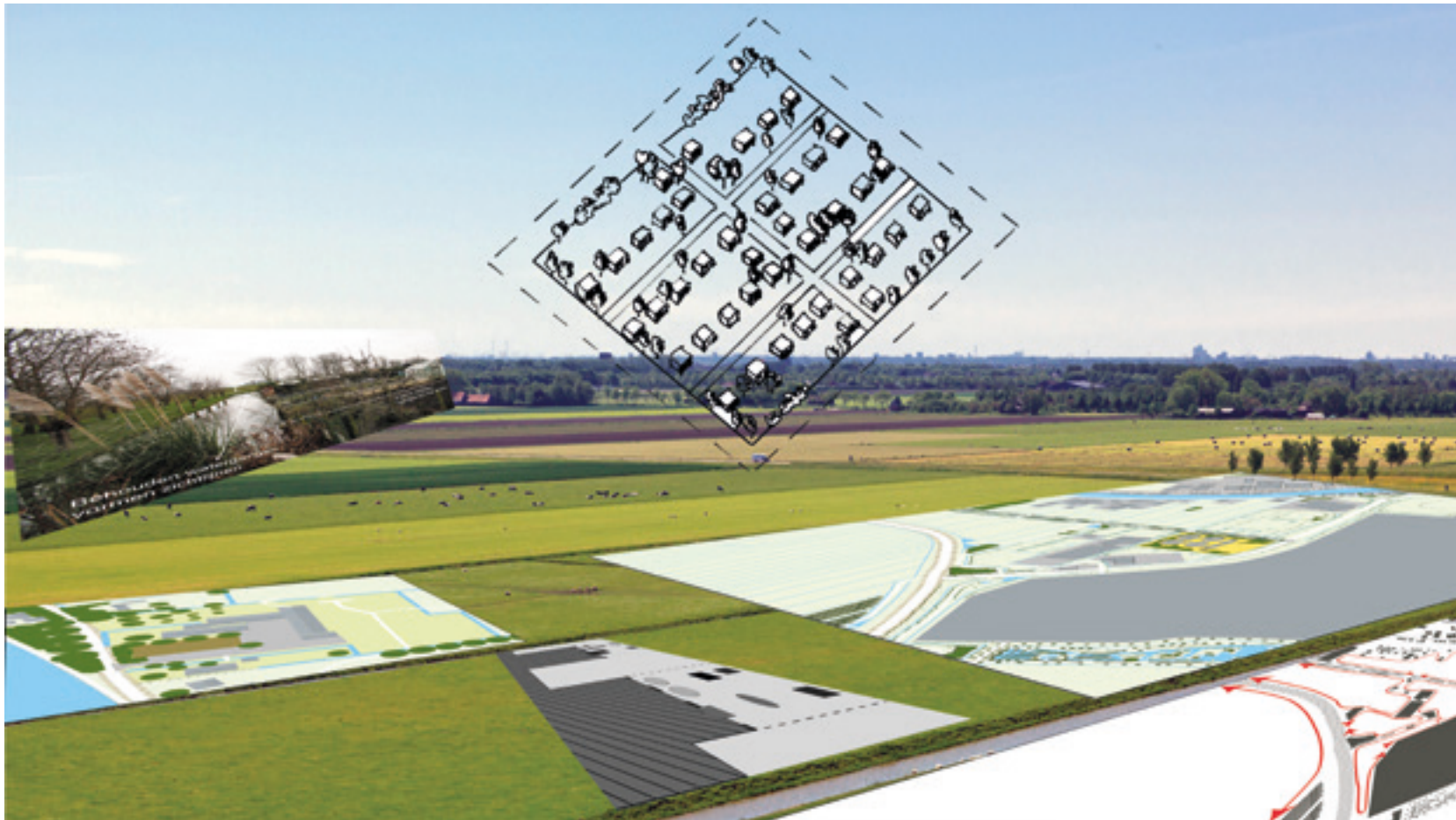

Inpassing van stedelijke uitloofuncties in overgangszones

Een onderzoek naar de inpassingsprincipes voor stedelijke uitloofuncties in overgangszones van stad naar veenweidegebied of droogmakerij, waarbij het landschap beleefbaar blijft.

Inpassing van stedelijke uitloofuncties in overgangszones

Een onderzoek naar de inpassingsprincipes voor stedelijke uitloofuncties in overgangszones van stad naar veenweidegebied of droogmakerij, waarbij het landschap beleefbaar blijft.

Hogeschool van Hall Larenstein

Afstudeeropdracht
Tuin- en Landschapsarchitectuur

Jacqueline Rijpert | Marianne Tijs | Judith Scharff

Begeleiders:
Adrian Noortman
Cees Zoon

Velp, 1 maart 2013

Voorwoord

Dit rapport is het resultaat van het ontwerp-ondersteunend onderzoek dat wij gedurende 3,5 maand hebben verricht naar de inpassing van functies in de overgangszone van stad naar veenweidegebied of droogmakerij.

Het ontwerpondersteunend onderzoek is onderdeel van de afstudeerfase landschapsarchitectuur 2012-2013 aan de Hogeschool Van Hall Larenstein. Het heeft als doel ontwerpkeuzes beter te kunnen verantwoorden en daarmee inhoudelijke verdieping aan het ontwerp mee te geven.

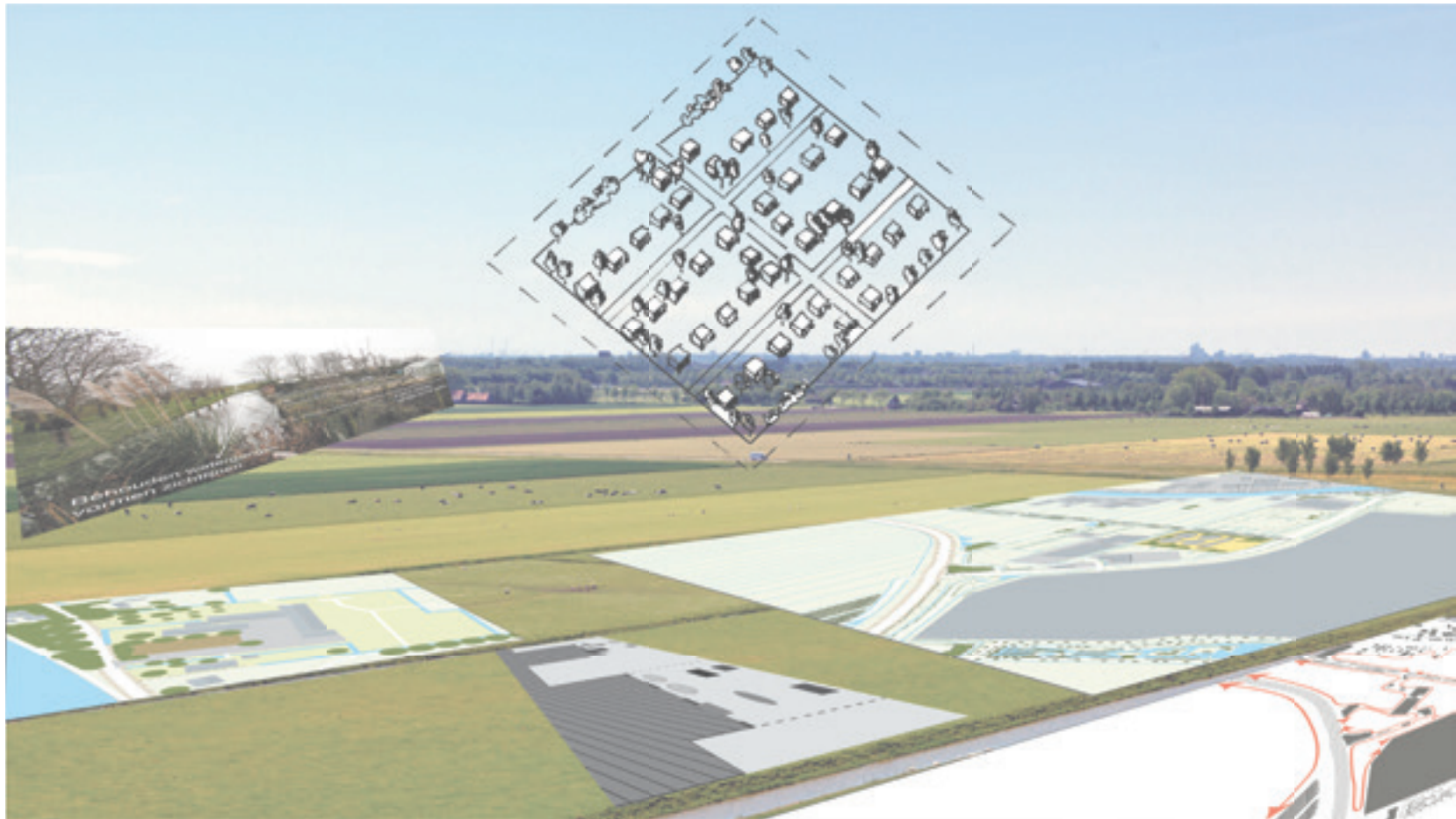
Wij danken alle begeleiders, docenten, familie en vrienden die ons hebben geholpen.

Velp, 1 maart 2013

Jacqueline Rijpert, Marianne Tijs & Judith Scharff

Zicht op Gouda, Wageningen Universiteit

VOORWOORD	3
1 INLEIDING	6
1.1 De problematiek van overgangszones	6
1.2 Aanleiding onderzoek	7
1.3 Doel van het onderzoek	8
1.4 Centrale onderzoeksvraag en deelvragen	8
1.5 Hypothese	9
1.6 Leeswijzer	9
2 HET ONDERZOEK	10
2.1 Inleiding	10
2.2 De toegepaste methodieken	10
2.3 Begripsbepaling	13
2.4 Het ruimtelijk kader	16
2.5 Overgangszonetypologieën	19
2.6 Stedelijke uitloofuncties gecategoriseerd	20
2.7 Inpassingsstrategieën	22
3 ONDERZOEKSRESULTATEN	24
3.1 Conclusies uit het onderzoek	25
3.2 Ontwerptools	28
3.3 Aanbevelingen	31
4 CONCLUSIES	32
BRONVERMELDING	34

BIJLAGEN

Bijlage 1	36
ANALYSE FUNCTIES VEENWEIDEGEBIED	
1 Manege Alphen a.d.Rijn	38
2 RWZI Alphen a.d. Rijn	42
3 Volkstuinencomplex Gouda	46
4 Volkstuinencomplex Alphen a.d.Rijn	50
5 Sportveldencomplex Alphen a.d.Rijn	54
6 Natuurstrook Alphen a.d.Rijn	58
ANALYSE FUNCTIES DROOGMAKERIJEN	
7 Kwekerij 1 Zoetermeer	62
8 Kwekerij 2 Zoetermeer	66
9 Volkstuinencomplex Zoetermeer	70
10 Sportveldencomplex Zoetermeer	74
11 Woning Zoetermeer	78
12 Park Zoetermeer	82
Bijlage 2	
Onderzoekstabellen	86
Bijlage 3	
Scoreformulier voor veldbezoek	98

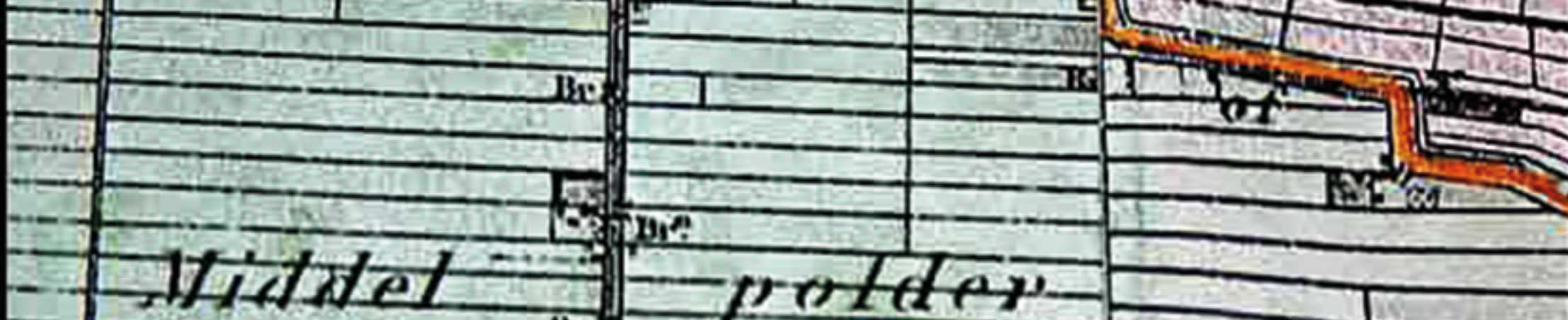

Foto: Kaart van de Amstelvedsche Middelpolder in 1930.

Inleiding

1

1.1 De problematiek van overgangszones

In een overgangszone tussen stad en land raken stedelijke functies verweven met agrarische en groene, recreatieve functies.

De zone biedt ruimte aan wat elders in de stad niet meer past (vervuilende industrie, afvalverwerking of bijv. kartbanen), wat niet zoveel opbrengt (volkstuinten, sportvelden) en aan nieuwe functies (wonen en werken).

Het is een gebied waar ecologische verbindingen moeten worden gelegd tussen het buitengebied en de (groene en blauwe) natuur in de stad, evenals het gebied waar voor veel stedelingen de groene recreatie begint. Tevens faciliteert het de overloop van verstedelijking. De verstedelingsdruk in de overgangszone is vele

malen hoger dan in het stedelijk gebied of in het buiten gebied. Vooral de agrarische sector zal door gebrek aan tegendruk aan ruimte inboeten ten opzichte van andere functies.

Groengebieden met een recreatief grondgebruik ((semi) openbare groene gebieden) bieden meer tegendruk dan groene gebieden zonder stedelijke functie. Ontwikkelingen vinden ook plaats in nabijheid van (semi) openbare groene gebieden, vooral bij volkstuinten, sportterreinen en parken, omdat dat aantrekkelijke locaties zijn.

De ruimtelijke dynamiek is vooral hoog in overgangszones waarvoor geen rijksrestricties gelden (dus buiten de bufferzones). De rijksbufferzones maken slechts een klein deel uit van de overgangszones. Door deze hoge verste-

delingsdruk en het vaak ontbreken van een integrale gebiedsvisie vinden ad hoc gebiedsontwikkelingen plaats. Hierdoor verdwijnen de karakteristieken van het oorspronkelijke landschap en bestaat het gevaar dat deze zones ook als marginale plekken ontwikkeld worden waarbij de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid uit het oog verloren wordt.

Het gelijktijdig ontwikkelen van groene en rode opgaven in de overgangszone in combinaties van rode en (semi)openbare groene functies, maakt het creëren van groen-stedelijke milieus mogelijk die nog meer weerstand bieden verstedelijking dan (semi) openbare functies alleen.

(Bron: Balans voor de leefomgeving 2010, Staat van de ruimte: Reeks van het planbureau voor de leefomgeving)

Deze problematiek speelt in alle overgangszo-

nes, maar in veenweidegebied en droogmakerijen zijn door het open, weidse karakter van het landschap nieuwe ontwikkelingen meteen dominant aanwezig. Het is daarom van belang dat functies zorgvuldig worden ingepast.

1.2 Aanleiding onderzoek

Het afstudeerthema 2012-2013 is: 'Op de grens van land en water'. De specifieke ontwerp-opgave is de Amstelscheg, een gebied ten zuiden van Amsterdam dat ver het stedelijk weefsel binnendringt. De Amstelscheg kenmerkt zich door een statig rivierenlandschap met buitenhuizen uit de 17e eeuw en een agrarisch polderlandschap. Vanuit Amsterdam richting het zuiden waaiert de Amstelscheg uit tot de Stelling van Amsterdam, met als ruggengraat de rivier de Amstel. Het gebied biedt unieke kansen voor verdere ontwikkelingen als uitloopgebied voor de steden en wordt al volop gebruikt door recreanten.

Aanleiding voor dit onderzoek is de ligging van de Amstelscheg in het stedelijk weefsel van Amsterdam en de daarmee gepaard gaande hoge stedelijke en recreatieve druk. Dit uit zich met name aan de stadsranden waar de ruimtelijke kwaliteit van het landschap verloren dreigt te gaan en verrommeling op de loer ligt. Deze overgangszones spelen daarom een belangrijke rol bij de gebiedsontwikkeling van de Amstelscheg.

Het gebied bestaat uit veenweiden en enkele droogmakerijen. In beide typen liggen overgangszones van stad naar land. Aan de oostzijde wordt het gebied begrensd door de A2. Deze snelweg vormt een barrière tussen de stad en veenweidegebied. De verveende polder tussen Ouder-Amstel en Amsterdam is ook een overgangszone. Aan de westzijde van

de scheg vormt de verveende Middelpolder een overgangszone naar de bovenlanden. De Middelpolder wordt al als stedelijk uitloopgebied gebruikt en de druk van verdere stadsuitbreiding is groot. Zelfs de planologische bescherming en EHS status hebben deze ontwikkelingen niet kunnen tegenhouden. Verschillende belangengroepen ageren hier tegen en onderkennen dat er een conflict is tussen het neerleggen van stedelijke uitloopfuncties en stadsuitbreidingen aan de rand van de stad en een kwalitatieve overgang van stad naar open landschap. In deze overgangszones zorgen recreatiebosjes, nieuwe villa's, sportvoorzieningen en dergelijke voor versnippering. De unieke openheid van het veenweidelandschap verdwijnt, de authenticiteit van het landschap wordt onherkenbaar.

De vraag is hoe deze wensen verenigd kunnen worden: de inpassing van functies en de beleving van het oorspronkelijke landschap.

1.3 Doel van het onderzoek

Naar aanleiding van de problematiek van de Amstelscheg in de overgangszones van stad naar land is het interessant om nader onderzoek te doen naar de inpassing van functies in deze zones. Om de ruimtelijke kwaliteit van deze zones te waarborgen is het uitgangspunt dat de inpassing optimaal is als het oorspronkelijke landschap beleefbaar blijft.

Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te verkrijgen in de wijze waarop bij inpassing van functies in de stadsrandzone het landschap beleefbaar blijft.

Het beoogde resultaat is de ontwikkeling van modellen, die als ontwerptools kunnen dienen bij planvorming in stadsrandzones grenzend aan veenweiden en droogmakerijen.

1.4 Centrale onderzoeksvraag en deelvragen

Centrale vraag in het onderzoek:

Hoe kunnen stedelijke uitlooppunten worden ingepast in een overgangszone van stad naar droogmakerij en van stad naar veenweidegebied, waarbij de karakteristieken van deze landschapstypen beleefbaar blijven?

Deelvragen:

- 1 *Wat zijn de (voor inpassing bepalende) karakteristieken van een veenweidegebied en een droogmakerij?*
- 2 *Welke categorieën van stedelijke uitlooppunten kunnen worden onderscheiden en welke (voor inpassing bepalende) kenmerken hebben deze?*
- 3 *Hoe verandert de ruimtelijke structuur van overgangszones - van stad naar droogmakerij en van stad naar veenweidegebied - door de toevoeging van een functie?*
- 4 *Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?*
- 5 *Welke inpassingsmiddelen en -principes zijn bruikbaar per functiecategorie, zo dat de karakteristieken van het veenweidegebied of de droogmakerij beleefbaar blijven?*

1.5 Hypothese

Om grip te krijgen op het spanningsveld tussen het inpassen van functies en de beleving van een open landschapstype, luidt de hypothese:

“Bij het inpassen van functies in een open landschapstype kunnen functies niet verborgen worden, maar inpassing kan toch slagen door cultuurhistorische en huidige landschappelijke structuren te respecteren.”

De toetsing van de hypothese is beschreven in hoofdstuk 4.

1.6 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt het kader waarbinnen het onderzoek uitgevoerd is toegelicht. Hierin worden gehanteerde begrippen gedefinieerd, het ruimtelijk kader gevisualiseerd en de onderzoeksmethodiek beschreven. Ook is het mogelijk om aan de hand van deze beschrijving het onderzoek te herhalen of voort te zetten.

In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van het onderzoek zorgvuldig uiteengezet. In dit hoofdstuk worden de deelvragen behandeld. De onderliggende analysegegevens zijn in woord en beeld opgenomen in bijlage 1 en 2.

Hoofdstuk 4 bevat de conclusies. Hierbij wordt de onderzoeksvraag beantwoord en vindt de toetsing van de hypothese plaats.

Er zijn drie bijlagen: de eerste bevat de volledige analyses van de onderzochte functies, de tweede bijlage bevat de volledige bewerking van de analysegegevens in tabellen. De derde bijlage bevat het basisscoreformulier voor het veldbezoek.

Schetsen en structuur aanbrengen in stadsranden en functiecategorieën.

Foto: Visie op Zuid-Holland, ontwikkeling van verspreid liggende steden in 2010

Het onderzoek

2

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het onderzoeksproces beschreven, gedefinieerd en ingekaderd. Eerst is de gevolgde onderzoeksmethodiek uiteengezet. Vervolgens worden de relevante begrippen gedefinieerd, waarmee de eerste deelvraag dan is beantwoord. Vervolgens wordt het ruimtelijk kader geschetst op de verschillende niveaus in tijd en schaal: de klassieke stadsrand, stadsontwikkeling en -uitbreidingen, de moderne stadsrand en het mozaïeklandschap van de stedelijke regio. Dit vormt de theoretische achtergrond voor een beter begrip van de formatie van overgangszones. Overgangszones kunnen zich in allerlei vormen voordoen en zijn bovendien erg veranderlijk. In paragraaf 2.5 wordt daar dieper op ingegaan. Functies kunnen zich ook in allerlei vormen en gedaantes voordoen, deze worden behandeld in 2.6. Tot

slot wordt een theoretisch kader neergezet voor inpassingsstrategieën, -principes en -middelen. Dat vindt u in paragraaf 2.7.

2.2 De toegepaste methodieken

Om een antwoord te krijgen op de geformuleerde onderzoeksvraag is een proces gevolgd dat bestaat uit zes stappen.

Stap 1: Begripsdefinitie a.d.h.v. literatuurstudie.

Stap 2: Aan de hand van literatuurstudie worden de verschillende typen overgangszones geabstraheerd en gevisualiseerd.

Stap 3: Aan de hand van inventarisatie en analyse zijn mogelijke functies in de overgangszone gecategoriseerd en gevisualiseerd. Uit de

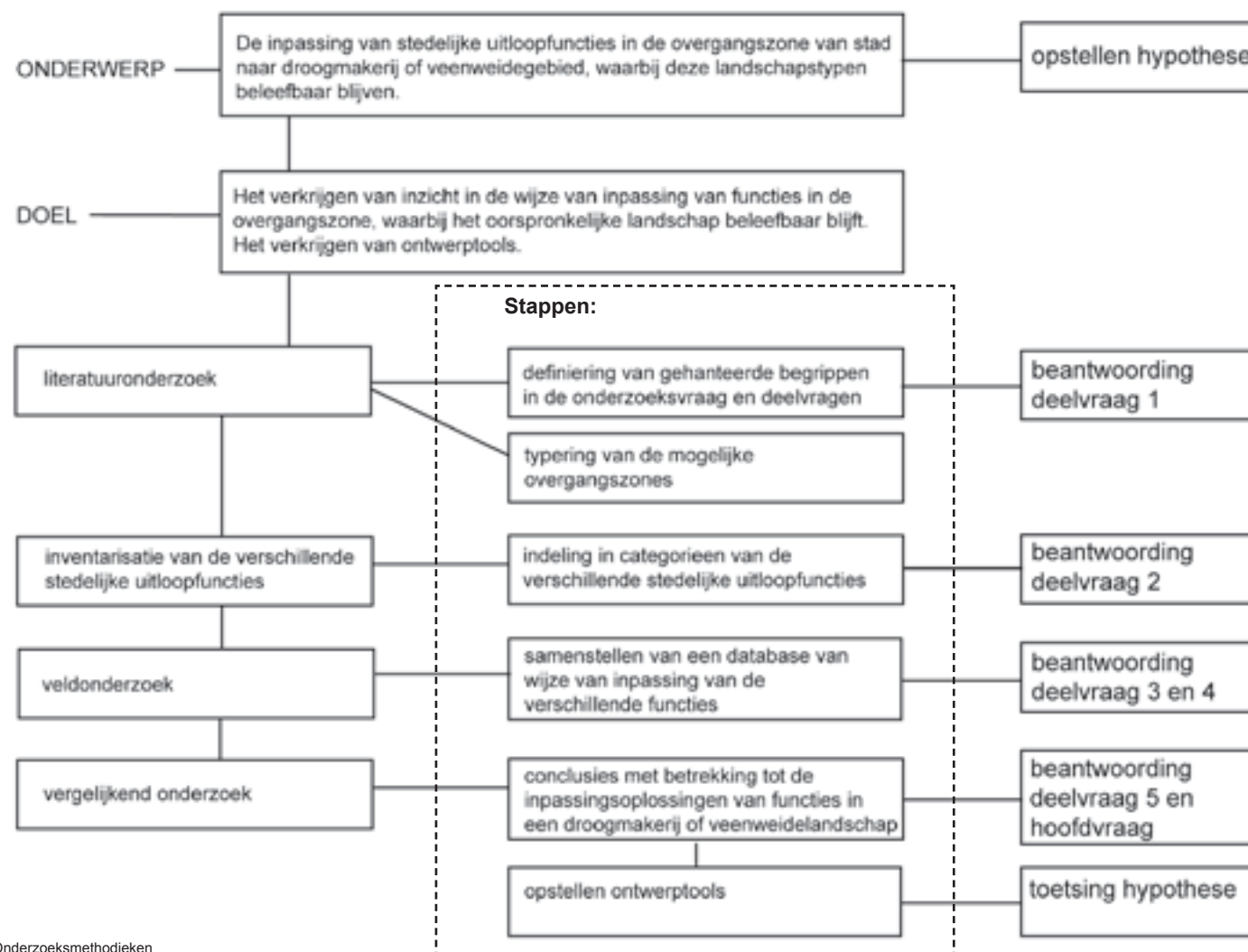
categorieën is een keuze gemaakt welke voor het onderzoek het meest van belang zijn.

Stap 4: Door middel van veldonderzoek in relevante referentiegebieden zijn bestaande inpassingen van functies geïnventariseerd.

Stap 5: Er is een vergelijkend onderzoek gedaan in woord en beeld naar aanleiding van de resultaten van het veldonderzoek.

Stap 6: Met de conclusies die volgen uit de voorgaande stappen vindt de toetsing van de hypothese plaats, de beantwoording van de hoofdonderzoeksvraag en deelvragen en is een ontwerp-toolbox samengesteld.

De figuur hiernaast laat de opbouw van het onderzoek zien met de toegepaste methodieken.

Selectie van referentiefuncties

Voor het veldonderzoek moet een keuze gemaakt worden op welke locatie dat plaatsvindt en welke functies dan onderzocht zullen worden. Voor de selectie zijn de volgende stappen doorlopen:

1. Landschapstype

De overgangszone moet liggen tussen een redelijk grote stad en een veenweidegebied of droogmakerij. De bedoeling is om ongeveer evenveel functies bij een veenweidegebied als een droogmakerij te onderzoeken.

De Middelpolder, als referentie voor dit onderzoek, is in 1880 drooggemalen. In ieder geval moet het veldonderzoek in een drooggemalen verving plaatsvinden en bij voorkeur een die rond de periode van 1880 is drooggemalen.

In de loop der eeuwen is de wijze waarop het slotenpatroon werd aangebracht na drooglegging veranderd, waarbij de verkaveling steeds grootschaliger werd. Door een droogmakerij uit dezelfde periode te kiezen, zal het verkavelingspatroon waarschijnlijk vergelijkbaar zijn. Uiteindelijk is dit niet altijd haalbaar gebleken.

2. Overgangszone

Er moet sprake zijn van een overgangszone. Elke typologie komt in aanmerking.

3. Functies

Om het veldbezoek efficiënt te kunnen verrichten, wordt gezocht naar overgangszones waar meerdere te onderzoeken functies bij een stad

liggen. In paragraaf 2.6 zijn functies ingedeeld in categorieën, gebaseerd op ruimtebeslag, massa en hoogte van de functies. Daarbij is een keuze gemaakt welke functiecategorieën wel en niet onderzocht worden.

Met deze criteria in het achterhoofd is met behulp van google maps een selectie gemaakt van drie steden die in aanmerking komen: Alphen aan den Rijn (veenweidegebied), Zoetermeer (droogmakerijen) en Gouda (veengebied). In Zoetermeer liggen de onderzochte functies in verschillende droogmakerijen:

- Droogmaking in de Oude Polder van Pijnacker (1862).
- Binnenwegse-, Overbuurtse, Oosteindse en Schiedbre (1706)
- Zoetermeersche Meerpolder (1616)
- Nieuwe Polder (1771)

Vervolgens is op basis van kaartmateriaal van de betreffende steden een selectie gemaakt van functies die in aanmerking komen voor het onderzoek. Tijdens het veldbezoek zijn die keuzes soms bijgesteld. De onderzochte functies staan weergegeven op het kaartje op pagina 13.

Eén van de geselecteerde functies was een kinderboerderij. De onderzochte kinderboerderij lag in het Floriadeterrein (1992) bij Zoetermeer. Omdat de gehele omgeving is ontworpen en de kinderboerderij deel uitmaakt van dat ontwerp, is niet te onderzoeken wat de invloed is van de inpassing van deze functie op de beleefbaarheid van het landschap. Deze functie is later dan ook alsnog komen te vervallen.

Voorafgaand aan het veldbezoek is een scoreformulier opgesteld, dat tijdens het veldbezoek is ingevuld, zie bijlage 3. De foto's zijn eigen productie. Naderhand zijn de gegevens en beelden verwerkt in een vast format, zie bijlage 1.

De kinderboerderij op het Floriadeterrein is buiten het onderzoek gevallen.

2.3 Begripsbepaling

Beleefbaarheid van het landschap:

Beleving van het landschap is het ervaren op zich (subjectief). De beleefbaarheid wordt bepaald door de toegankelijkheid en zichtbaarheid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bereikbaarheid door infrastructuur en zichtlijnen (objectief).

Overgangszone:

Het gebied tussen stad en platteland, dat als een grillige schil het bestaand stedelijk gebied, met inbegrip van het gebied in de directe nabijheid van snelwegafslagen, omringt.

Vlakgebonden functie:

Functie met als type ruimtebeslag een tweedimensionaal vlak, zoals bv bouwwerken. Andere typen zijn punt- en lijngebonden functies, zoals bv zendmasten of wegen.

Landschappelijke inpassing:

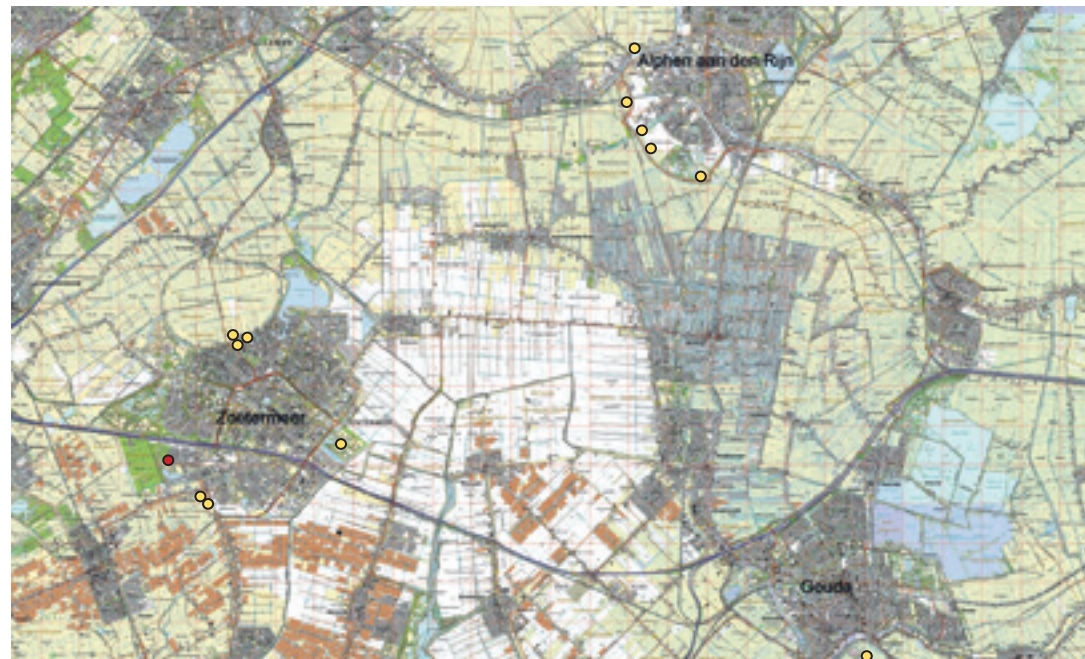
Alle vorm- en inrichtingskeuzes die je maakt om een functie beter aan te laten sluiten bij de kenmerken van het landschap. Denk hierbij aan vormgeving, terreininrichting en positie.

Inpassing gaat niet over of iets er wel of niet moet komen. Er bestaat bijvoorbeeld vaak weerstand tegen het plaatsen van functies met grote volumes in een open landschap. Of deze functies geplaatst moeten worden of niet, is niet het onderwerp van ons onderzoek. Wij houden ons bezig met de vraag: als deze functies er moeten komen, hoe moet dat dan?

Hier komt het begrip 'inpassing' om de hoek kijken. Hoe kan een functie ingepast worden in de bestaande omgeving? Van het begrip inpassing is in de literatuur niet zomaar een definitie te vinden. Het begrip wordt vaak gebruikt, maar niet omschreven.

Wij zijn van mening dat het begrip 'inpassing' afhankelijk is van het motief dat men heeft. Voor ons is dat motief: passen in het landschap.

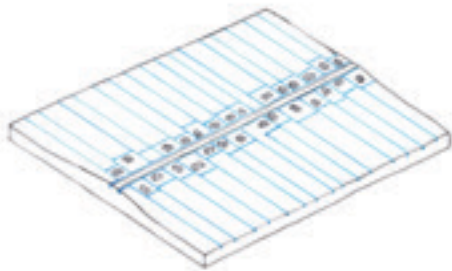
De begrippen veenweidegebied en droogmakerij worden ter beantwoording van deelvraag 1 uitgebreid behandeld op de volgende pagina.

De 13 onderzochte functies bij Alphen aan den Rijn, Zoetermeer en Gouda. De kinderboerderij (rood) is komen te vervallen.

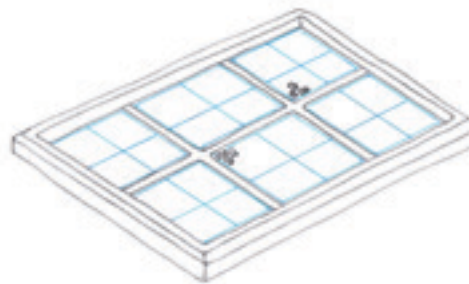
Veenweidegebied:

In grote delen van Nederland overheerst een weids, vlak, grasgroen landschap waar het water hoog in lange en rechte sloten staat. Soms zijn de strookvormige kavels kilometerslang. Dit open landschap wordt plaatselijk onderbroken door hoogopgaande begroeiing bij boerenerven en langs wegen. De bebouwing ligt vanouds als smalle linten langs kronkelige riviertjes en kaarsrechte wegen en waterlopen. Wateroverlast heeft in de loop van de eeuwen genoodzaakt tot een verfijnde regulering van de waterhuishouding. Op veel plaatsen treft men vlak bij elkaar verschillende waterpeilen aan. De scheiding tussen de polders wordt vaak gevormd door opvallende kaden en lage dijken. Het agrarisch veenlandschap treft men aan in de laaggelegen delen van Groningen, Friesland en Noordwest-Overijssel, in het westelijke en noordelijke deel van Utrecht en in grote delen van Noord- en Zuid-Holland.

Droogmakerij:

Droogmakerijen zijn polders die zijn ontstaan door het droogmaken van gebieden die voordien onder water stonden. Polders zijn gebieden waarvan de waterstand kunstmatig wordt beheerst, wat voor droogmakerijen betekent: ontwatering met behulp van molens of gemalen. De oudste droogmakerijen ontstonden in de eerste helft van de zestiende eeuw, de jongste in de tweede helft van de twintigste eeuw. Door deze lange tijdsperiode is er een grote landschappelijke variatie, maar ze vertonen desondanks grote overeenkomsten. Ze kenmerken zich door rechte lijnen (verkaveling en patroon van wegen en waterlopen), verspreide bebouwing (boerderijen in het midden van hun bedrijfskavel), openheid (weinig bebossing), en het grondgebruik is doorgaans akkerland. Aan deze kenmerken is de laatste jaren wat afbreuk gedaan door woningbouw, bebossingsprojecten en door de algemene 'vergrassing' van Nederland. De grootte van droogmakerijen kan sterk verschillen: van enkele tot vele duizenden hectaren.

(bron: Het Nederlands landschap, S.Barends e.a., 10e herziene druk 2010)

Het veenweidelandschap met zeer hoge grondwaterstand

Het droogmakerijlandschap met een grondwaterstand geschikt voor agrarisch landgebruik

2.4 Het ruimtelijk kader

Om de inpassing van functies in een overgangszone te kunnen onderzoeken, moeten we eerst begrijpen hoe stadsuitbreidingen zich in de loop der tijd hebben ontwikkeld. Aan de hand daarvan kan bepaald worden welke typen overgangszones er heden ten dage voor komen. Dit doen we aan de hand van literatuurstudie. Een overgangszone heeft verschillende verschijningsvormen. Op macroniveau heeft dit te maken met de stadsontwikkeling in de loop der tijd. Op microniveau heeft het te maken met veranderingen in het ruimtegebruik in de overgangszones.

Wij gaan uit van drie typen:

- A: niet of nauwelijks getransformeerd
- B: redelijk getransformeerd
- C: vergaand getransformeerd
(= bijna verstedelijkt)

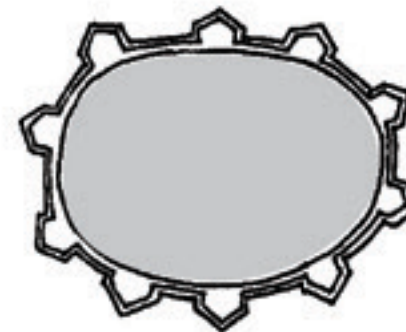
Dit onderzoek richt zich specifiek op overgangszones in droogmakerijen en veenweidelandschappen. Deze landschappen hebben beiden een open karakter en een verkaveling aan de hand van de waterstructuur. De mogelijke functies in de overgangszone zijn geïnventariseerd en gecategoriseerd aan de hand van punt-, lijn- en vlakgebonden typen.

Drie typen stadsranden aan de hand van stadsontwikkeling:

*de klassieke stadsrand,
de moderne stadsrand,
de eindeloze stadsrand.*

De klassieke stadsrand wordt gevormd door de grens tussen stad en land in de vorm van de vestingwallen met bijbehorende grachten en poorten. Dit is de stadsrand die bestond totdat er grote stadsuitbreidingen gemaakt werden. De rand werd letterlijk opengebroken op het moment dat de vestingwerken hun defensieve functie verloren hadden. De vestingwallen hadden tot die tijd een formeel karakter. Met het slechten van de wallen konden steden nieuwe entrees maken en programma toevoegen waarbij de openbare ruimte centraal stond. Deze klassieke stadsranden zijn vaak nog goed herkenbaar in de stad. De aanwezigheid van infrastructuur blijkt in deze gebieden een grote aantrekkingskracht te hebben voor nieuwe ontwikkelingen.

De moderne stadsrand vormt een minder duidelijk begrensde rand van de stad dan de klassieke stadsrand. Uit het oogpunt van volksgezondheid en hygiëne werden uitbreidingen aan de rand van de stad gesitueerd. De stadsrand werd gemaximaliseerd, waardoor het landschap met de stad werd verweven. Groen en wiggen werden tussen stedelijke lobben gesitueerd. De vorm van de stad wordt hierdoor amorf. (Algemeen Uitbreidingsplan Amsterdam)

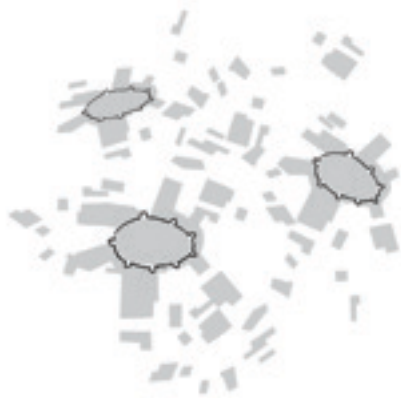
De klassieke stadsrand

De moderne stadsrand

De eindeloze stadsrand

Mozaïek van de stedelijke regio

De eindeloze stadsrand ontstaat als nieuwe uitbreidingen los van de bestaande stad worden geplaatst. Hierdoor wordt de stadsrand opgedeeld in losse stukken en wordt oneindig. Vaak leveren deze stadsranden problemen op, omdat de aansluiting op de stad tekort schiet en de ontstane tussenzone uiterst gefragmenteerd is (Bijlmermeer, Amsterdam).

(bron: Stadsontwerp in de jaren negentig. Meyer et al. 1992)

Het oude vocabulair van stad en ommeland, bebouwd gebied en open ruimte, centrum en periferie is heden ten dage achterhaald. De stad verandert. De stad is een verzameling van aan elkaar grenzende stedelijke milieus, met verschillende stedelijke kwaliteiten. Stedelijkheid is er niet alleen in de binnenstad. Er is eerder sprake van een veelvormige stedelijke regio, waarin de balans gezocht wordt tussen rode, groene en blauwe functies. De verschillende stedelijke kwaliteiten dienen als basis voor (her)ontwikkeling van milieus in de stedelijke regio. Door het versterken en/of aanvullen met andere kwaliteiten kan een succesvolle plek gecreëerd worden.

Denken in termen van stedelijke milieus en de stedelijke regio als kleurrijk mozaïek biedt kansen om belangrijke opgaven voor de stedelijke regio nieuwe inhoud te geven. Het blijven gebruiken van het oude vocabulair heeft het risico dat locaties die als periferie getypeerd worden, ook als perifere, 'marginale' plek ontwikkeld worden. Binnen het mozaïek van de stedelijke regio is niet zozeer sprake van uitbreiding, maar wel van herschikking en herstructurering.

Deze manier van stadsontwikkeling vraagt een beleid wat daarop gericht is.

- Eerste bouwsteen beleid: sturen op identiteit van een plek. Het beste uit de plek halen.
- Tweede bouwsteen beleid: de ontwerpogave bestaat uit functies en openbare ruimtes inclusief grenzen en overgangen daartussen.
- Derde bouwsteen beleid: afstemming bouw en ontwikkelingsplannen op regionaal niveau (bestuurlijk niveau).

(bron: Balans voor de leefomgeving 2010, Staat van de ruimte (Reeks van het planbureau voor de leefomgeving)).

Stadsrandtypes

1. Harde rand tussen stad en land

2. Harde, gekarteide rand tussen stad en land

3. Harde, gelobde rand tussen stad en land

4. Duidelijke scheiding tussen stad en uitloofuncties

5. Duidelijke scheiding tussen gekarteide rand en uitloofuncties

6. Duidelijke scheiding tussen gelobde rand en uitloofuncties

7. Diffuse rand tussen stad en land

8. Diffuse, gekarteide rand tussen stad en land

9. Diffuse, gelobde rand tussen stad en land

10. Rechte stadsrand, stedelijk en landelijk gebied in elkaar grijpend

11. Gekarteide stadsrand, stedelijk en landelijk gebied in elkaar grijpend

12. Gelobde stadsrand, landelijk gebied reikt tot in de stad

Mate van transformatie

A. Overgangszone niet tot nauwelijks getransformeerd

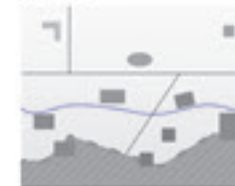

B. Overgangszone redelijk getransformeerd

C. Overgangszone vergaand getransformeerd

Barrière

i. Zicht op landschap niet belemmerd

ii. Zicht op landschap belemmerd

Overgangszonetypologieën: basisvormen waarvan allerlei mengvormen in de praktijk voor zullen komen.

2.5 Overgangszonetypologieën

Op basis van de fysieke verschijningsvorm zijn twaalf basistypen overgangszones vastgesteld, met daarnaast twee variabelen.

De basistypen.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen rechte, gekartelde en gelobde stadsranden. Bij de rechte stadsrand zijn stad en land niet met elkaar verweven. Bij een gelobde stadsrand grijpen stad en land in elkaar. De gekartelde rand is een tussenvorm. De schaalgrootte van de in elkaar grijpende scheggen en lobben is op wijkniveau.

Een ander onderscheid, op kleiner schaalniveau, is het verschil tussen een harde stadsrand en een diffuse stadsrand. Bij een harde stadsrand vormt de rand van de stedelijke bebouwing een duidelijke grens. Bij een diffuse stadsrand gaat de stad geleidelijk over in het landschap en is er geen duidelijke stadsrand aanwijsbaar. Dit gebeurt op bebouwingsniveau.

De functies in de overgangszones vertonen in bepaalde gevallen een patroon. Zij volgen bijvoorbeeld landschappelijke structuren of infrastructuur. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een onbegrensde overgangszone (type 4 t/m 9) en een geclusterde overgangszone (type 10 t/m 12).

De variabelen.

Er zijn twee variabelen: de mate van transformatie en de aan- of afwezigheid van een barrière.

De overgangszone is aan veranderingen onderhevig. Het transformatieproces begint bijvoorbeeld met een enkele functie die buiten de stad wordt gelegd, waar later steeds meer functies naast komen te liggen: de zone breidt uit. Soms groeit de stad naar bestaande functies in het buitengebied toe en slokt die uiteindelijk zelfs op. De mate van transformatie is niet meetbaar en loopt in een vloeiende schaal van het ene uiterste naar het andere uiterste. Bij een niet-getransformeerde zone is het eigenlijk landschap en bij de uiterste vorm van transformatie zou je kunnen spreken van verstedelijkt gebied. Om het eenvoudig te houden zijn er drie categorieën vastgesteld. Bij de indeling wordt gekeken naar wat nog over is van het oorspronkelijke landschap. Een zone waar geen bebouwing staat maar waar men een meter grond heeft opgebracht, is dus toch getransformeerd.

Tot slot is een aparte variabele toegevoegd voor de aanwezigheid van een barrière. Het doel hiervan is om aan te geven of het landschap, hier bedoeld als zijnde het cultuurhistorische landschap buiten de overgangszone, zichtbaar is. Dit heeft namelijk een grote invloed op de beleefbaarheid. Een barrière kan bijvoorbeeld een hooggelegen snelweg of spoorlijn zijn, een dijk of een geluidswand.

Tijdens het veldonderzoek zullen de overgangszones waarin de te onderzoeken functie zich bevindt, worden aangeduid met drie iconen. Een overgangszone kan bijvoorbeeld type 8Bii zijn: een diffuse gelobde rand tussen stad en land met een redelijk getransformeerde zone en een

barrière die het zicht op het landschap belemmert.

Bronnen:

E. Luiten, maart 201

Ministerie van VROM

Amer Adviseurs bv, 02-08-2004

Planbureau voor de leefomgeving, sept. 2011

H.J. Abbing, Rijksuniversiteit Groningen, 2004

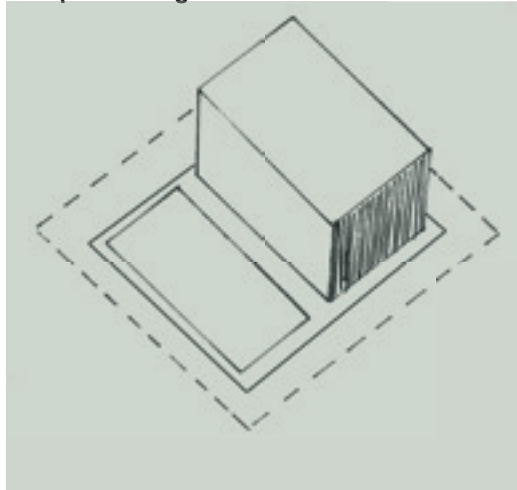
Planbureau voor de leefomgeving, 2009

Van der Sanden, Arends 2012

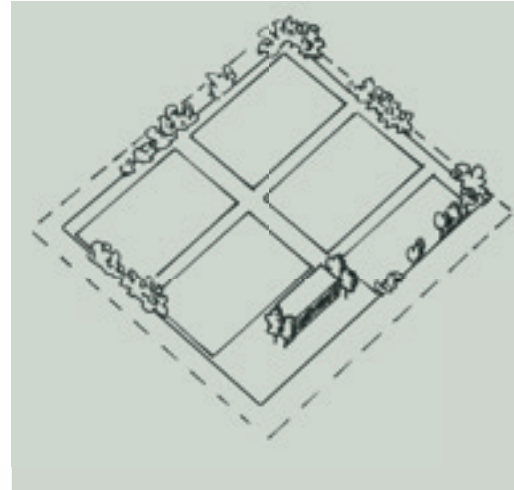
(inspiratiebron: van Van Eijk en Rozendaal, 2002)

2.6 Stedelijke uitloopt-functies gecategoriseerd

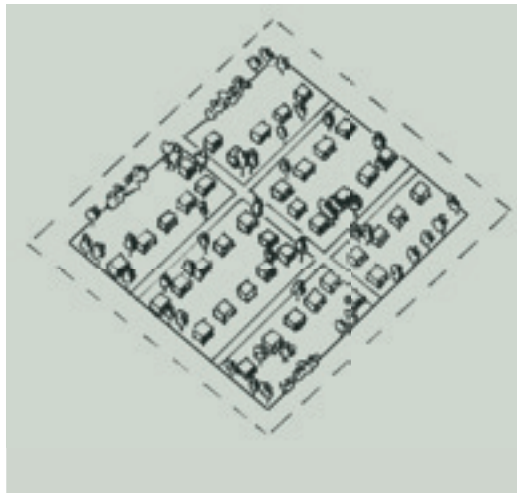
Complexe vlakgebonden functies

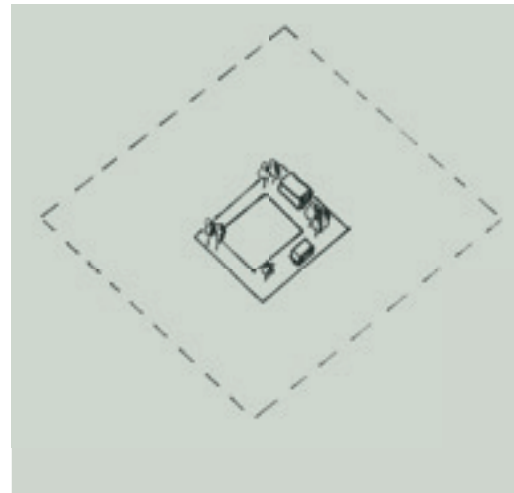
(1A) grote volumes

(2) vlakken

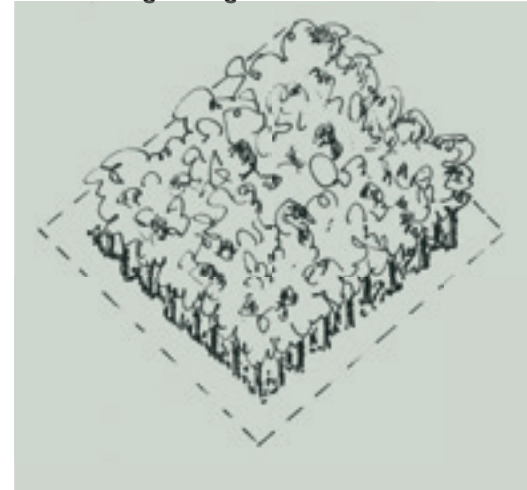

(1B) meerdere kleine volumes

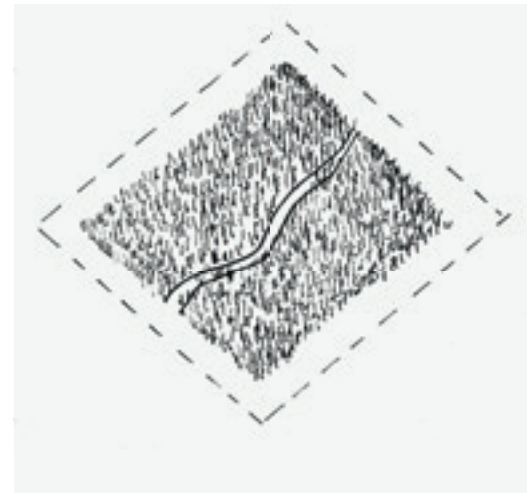

(3) kleine bebouwde eenheid

Enkelvoudige vlakgebonden functies

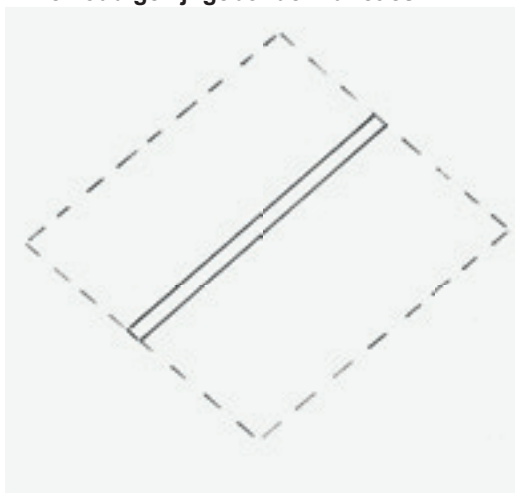

(4) groen boven ooghoogte

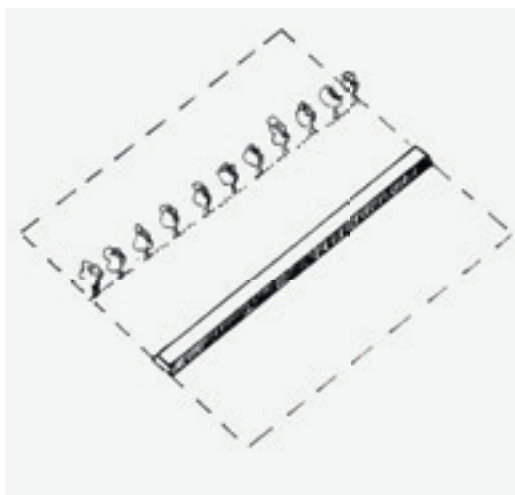

(5) groen beneden ooghoogte

Enkelvoudige lijngebonden functies

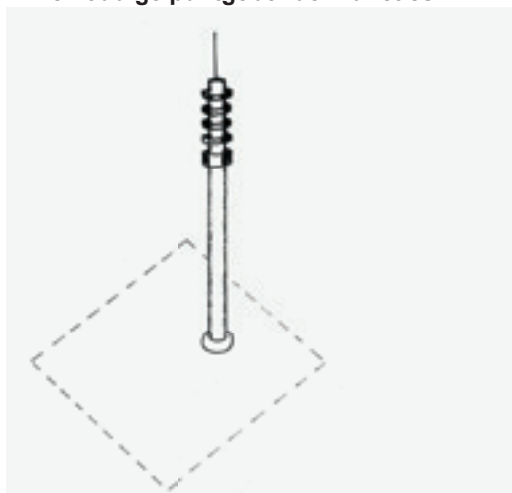

(6) lijnen op maaiveld

(7) lijnen verhoogd

Enkelvoudige puntgebonden functies

(8) puntelement met groot grondbeslag

Vlakgebonden functies

Dit onderzoek richt zich op de vlakgebonden functies. De punt- en lijngebonden functies zijn verder buiten beschouwing gelaten. De vlakgebonden functie 'groen beneden ooghoogte' is ook buiten beschouwing gelaten, omdat hiervoor geen goede referenties gevonden konden worden.

De complexe vlakgebonden functies zijn, aan de hand van ruimtebeslag en volume, in te delen in 4 verschillende typen.

(1A) grote volumes

Opgaande functie boven ooghoogte met een groot ruimtebeslag, een groot volume en een flexibele vorm, gecombineerd met tweedimensionale functies met een flexibel ruimtebeslag en een flexibele vorm.

Voorbeelden: sporthal, manege, bedrijf.

(1B) meerdere kleine volumes

Opgaande functie boven ooghoogte met een groot ruimtebeslag, meerdere kleine volumes en een flexibele vorm, gecombineerd met tweedimensionale functies met een flexibel ruimtebeslag en een flexibele vorm.

Voorbeelden: volkstuinen, recreatiehuizenpark

(2) vlakken

Tweedimensionale functies met een groot ruimtebeslag en een flexibele vorm, gecombineerd met opgaande functies boven ooghoogte met een klein ruimtebeslag en een flexibele vorm. Voorbeelden: sportvelden, recreatieplas, stadslandbouw, golfterrein.

(3) kleine bebouwde eenheid

Opgaande functies boven ooghoogte met een klein ruimtebeslag en een flexibele vorm, gecombineerd met tweedimensionale functies met een flexibel ruimtebeslag en een flexibele vorm. Voorbeelden: woning, kinderboerderij.

De eenvoudige vlakgebonden functies zijn aan de hand van ruimtebeslag en volume, in te delen in 2 typen.

(4) groen boven ooghoogte

Opgaande functies boven ooghoogte met een groot ruimtebeslag en een flexibele vorm. Voorbeelden: recreatiebos, park, natuurontwikkeling.

(5) groen beneden ooghoogte

Voorbeelden: natuurontwikkeling, helophytenfilter, akkers.

Enkelvoudige punt- en lijngebonden functies**(6) Lijnen op maaiveld**

Tweedimensionale functies met een flexibel grondbeslag. Voorbeelden: sloten/ vaarten/ wettingen, wegen en paden, spoorwegen.

(7) Lijnen verhoogd

Opgaande functies boven ooghoogte met een flexibel grond- en ruimtebeslag. Voorbeelden: dijken, snelwegen op grondlichaam, spoorwegen op grondlichaam, bomenrijen en -lanen.

(8) Puntelement met groot grondbeslag

Opgaande functie boven ooghoogte met een groot grondbeslag en een flexibele vorm. Voorbeelden: grote windmolens, zendmast.

2.7 Inpassingsstrategie

Aan de hand van literatuuronderzoek is een indeling gemaakt in drie inpassingsstrategieën. Een inpassingsstrategie zegt iets over het doel van de inpassing:

-Manifestatie (opvallen, laten zien)

-Integratie (één met het landschap)

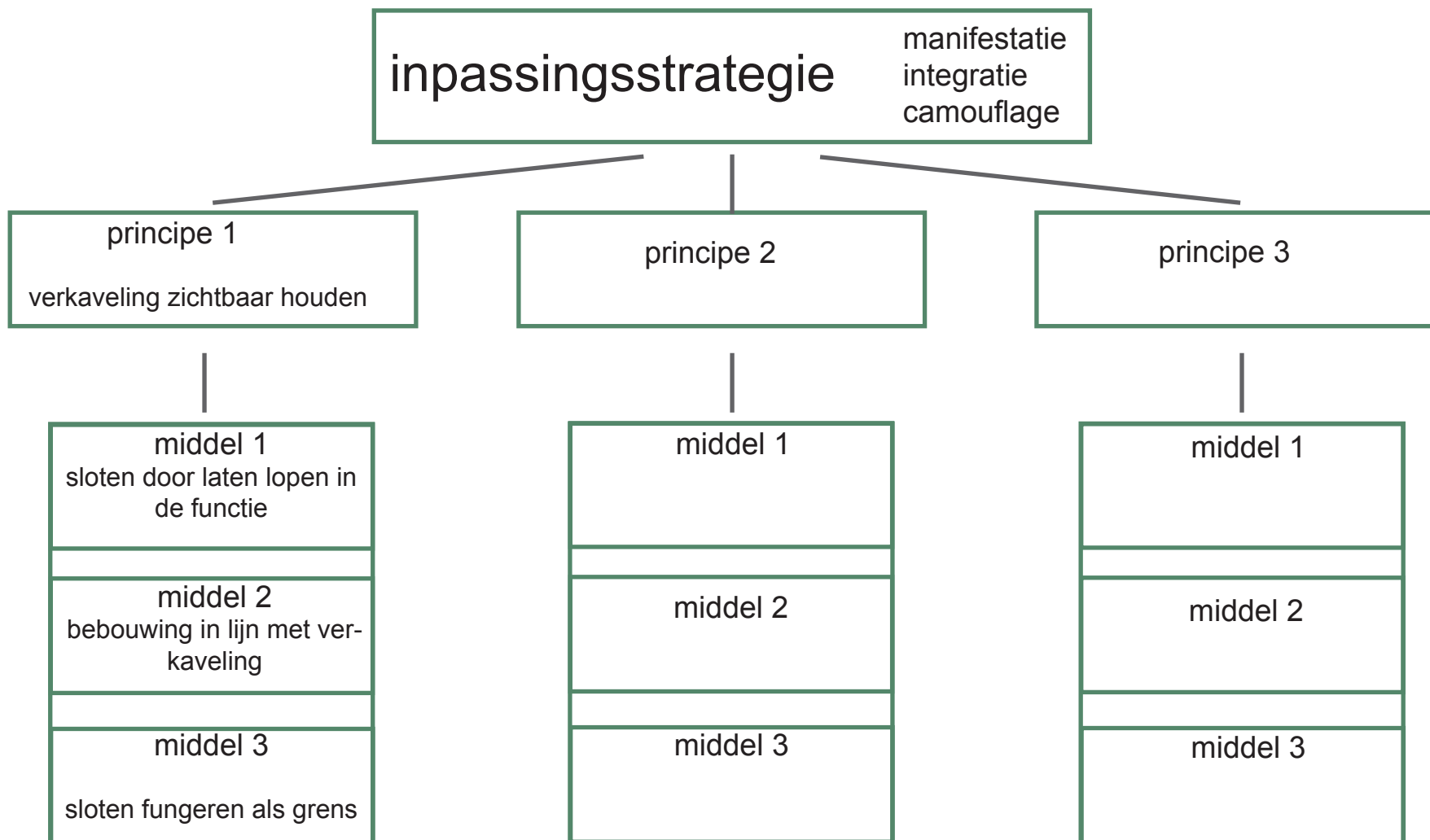
-Camouflage (onzichtbaar zijn, verstoppen, wegvallen in de omgeving)

(bron: RBT Notitie Reikwijdte en Detailniveau MER, Gemeente Werkendam, Arcadis 6 maart 2012)

Een strategie kan bereikt worden met behulp van meerdere inpassingsprincipes. Een inpassingsprincipe is als een algemeen uitgangspunt waarmee je rekening houdt bij de inpassing.

Een inpassingsprincipe kan weer verder onderverdeeld worden in inpassingsmiddelen: de concrete middelen of materialen waarmee het principe wordt gerealiseerd.

Het schema hiernaast laat een voorbeeld zien.

Schema inpassingsstrategieën, inpassingsprincipes en inpassingsmiddelen

Onderzoeksresultaten

3

Het veldonderzoek vond plaats in de overgangszones van drie steden: Gouda en Alphen aan den Rijn in het veenweidelandschap, Zoetermeer in het droogmakerijlandschap. De analysegegevens van dit onderzoek zijn te vinden in bijlage 1 en 2.

In paragraaf 3.1 komen de conclusies uit de onderzoeksgegevens aan bod.

Paragraaf 3.2 laat door middel van boomdiagrammen en tabellen zien welke ontwerptools van toepassing zijn op de verschillende functie-categorieën.

Paragraaf 3.3 tenslotte benoemt aanbevelingen voor verder onderzoek.

3.1 Conclusies uit het onderzoek

De gegevens uit de analyse van het veldonderzoek zijn verwerkt in tabellen (zie bijlage 2). In dit hoofdstuk worden de conclusies uit deze gegevens besproken.

Conclusies per functiecategorie

Categorie 1A

- Integratie is mogelijk bij deze categorie
- Inpakken met groen leidt tot manifestatie, omdat het een grootschalige functie is in een open landschap.
- Integratie van functies uit deze categorie is mogelijk door positionering, plaats in het lint en het zichtbaar houden van karakteristieke landschapsstructuren.

Categorie 1B

- Waterstructuren en verkavelingsstructuren behouden en benadrukken zijn de belangrijkste principes.
- Camouflage is mogelijk in een getransformeerd landschap, niet in een cultuurhistorisch open landschap.
- Integratie van functies uit deze categorie is mogelijk door het accentueren van de karakteristieke landschapsstructuren.

Categorie 2

- Het belangrijkste principe is het verbergen van de terreininrichting, hoewel het in deze categorie om platte vlakken gaat. Er is een praktische reden voor de randbeplanting: het gaat om beschutting, niet om inpassing.

- Door maat- en schaalessen van de functie (groot oppervlak) worden de waterstructuur en de verkaveling uitgewist.

Categorie 3

Ondanks de geringe maat en schaal van de functie heeft de positie ervan in het lint grote invloed op de ritmiek van zichtlijnen.

Categorie 4

- Het belangrijkste principe in deze categorie is het benadrukken van landschapsstructuren.
- Door de aard van de functie (opgaand groen) is manifestatie de inpassingsstrategie.
- Functies uit deze categorie (recreatiebos, park, natuurontwikkeling) lenen zich er goed voor om verbindingen te leggen. Het leggen van

Categorie 4. Natuurzone Alphen aan den Rijn

verbindingen is echter geen inpassingsprincipe voor de functie zelf, maar deze functies kunnen dus wel goede middelen zijn om andere functies beter in te laten passen.

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van overgangszones - van stad naar droogmakerij en van stad naar veenweidegebied- door de toevoeging van een functie?

(zie de tabellen 1a en 1b, bijlage 2)

- Bij alle functiecategorieën leidt de toevoeging van de functie tot een beperking van de open ruimte
- Om de ruimtelijke structuur te respecteren kan een grootschalige functie het beste aan de rand van de ruimte gelegd worden of ingepast worden in de schaal en ritmiek van een lintstructuur, als die er is.
- Bij alle categorieën behalve de kleine bebouwde eenheid, leidt de toevoeging van de functie tot een beperking van de zichtlijnen. Afhankelijk van de schaal van de open ruimte rondom de functie, zou ook de kleine bebouwde functie kunnen leiden tot een beperking van zichtlijnen.
- Een functie kan beter ingepast worden, als de ruimte eromheen groter is. Het handhaven van een open ruimte rondom de functie geeft een ruimtelijk effect of kan ervoor zorgen dat het zicht op het landschap behouden blijft. Wanneer die ruimte de oorspronkelijke verkaveling en waterstructuur nog heeft, bevordert dat de beleving van het landschap.
- In een open landschapstype zijn zichtlijnen belangrijk. Een rand van beplanting kan zowel

leiden tot het blokkeren van zichtlijnen als het begeleiden van zichtlijnen. Het begeleiden van zichtlijnen werkt het beste als de rand de kavelgrens en -richting volgt.

- Er komen geen verschillen voor in de invloeden op de ruimtelijke structuur van enerzijds veenweidegebied of anderzijds een droogmakerij. Het behouden van de openheid van het landschap is het belangrijkste principe.

De ruimtelijke structuur in de overgangszone wordt beïnvloed door de volgende inpassingsmiddelen:

- De aan- of afwezigheid van een rand. Het weglaten van de randen van een functie kan de functie laten versmelten met zijn open omgeving, wat de beleving van het landschap bevordert.
- De hoogte van de rand. Hoe hoger de rand, hoe meer deze zich manifesteert in een open gebied.
- De plaats in het lint. Rekening moet gehouden worden met de schaal, ritmiek en zichtlijnen van het lint.
- Ligging aan de rand van de ruimte.

Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

(zie de tabellen 2a en 2b, bijlage 2)

- Bij alle functiecategorieën leidt het volgen van de kavelrichting, het aanhouden van de kavelgrenzen en het zichtbaar houden van verkaveling en waterstructuur tot een betere integratie

Positie: De functie volgt de verkavelings- en waterstructuur en ligt in een lint

- van de functie.
- De waterstructuur kan benadrukt worden met behulp van zichtlijnen.
- Bij grootschalige functies kan het soms onmogelijk zijn om de oorspronkelijke kavelstructuur aan te houden. In dat geval worden meerdere kavels naast elkaar gebruikt, maar het principe "volgen van de kavelrichting" kan altijd toegepast worden.
- Functies die bestaan uit kleinere bouwstenen zoals volkstuintencomplexen, voegen zich gemakkelijk naar de structuur van het landschap en kunnen daardoor eenvoudig geïntegreerd worden.
- Inpassing van een functie in een lintstructuur luistert nauw. Hierbij moeten de schaal, ritmiek en zichtlijnen van het lint zoveel mogelijk in

stand gehouden worden.

- Met name in een meer getransformeerde overgangszone valt op dat functies zich qua vorm vaak voegen naar bestaande structuren. Vaak wordt daarmee een restruimte opgevuld. Het nadeel hiervan kan zijn dat landschappelijke structuren worden uitgewist, maar een voordeel kan zijn dat hiermee een verloederde plek wordt voorkomen.
- Beplanting is een bij het landschap passend materiaal dat gebruikt wordt om landschappelijke grondgebonden structuren zichtbaar te maken in het open landschap. Oftewel, daarbij volgt de ontwerper de inpassingsstrategie manifestatie.

Bij welke functiecategorieën komen de gevonden inpassingsprincipes en -strategieën voor?

(Zie tabel 3, bijlage 2)

Enkele conclusies uit deze tabel zijn hierboven al besproken (Conclusies per functiecategorie). Wat hier verder opvalt is dat sommige principes in meerdere strategieën voorkomen:

- 'verbergen terreininrichting' komt voor bij de strategieën Camouflage en Manifestatie
- 'zich voegen naar bestaande structuren' komt voor bij Camouflage en Integratie
- 'handhaven van landschappelijke ruimte tegen de functie aan' komt voor bij Integratie en Manifestatie

Dit leidt tot de vraag of de oorzaak daarvan gezocht zou kunnen worden in mate van transformatie van de overgangszone.

Tabel 4 (bijlage 2) geeft de verschillende typen van de overgangszones weer, Tabel 5 (bijlage 2) de relatie tussen het type overgangszone en de inpassingsprincipes.

Uit deze laatste tabel blijkt dat het 'verbergen van de terreininrichting' leidt tot Manifestatie in minder getransformeerde zones en tot Camouflage in meer getransformeerde zones,

Voor de andere twee principes is geen relatie gevonden tussen het voorkomen ervan en de mate van transformatie van de overgangszone.

Wat is de relatie tussen de inpassingsstrategie en de functiecategorie?

(Zie tabel 3, bijlage 2)

- Integratie is in het onderzoek de meest voorkomende strategie
- Camouflage van functies met groot ruimtebeslag kan worden verklaard doordat de functies in een vergaand getransformeerde overgangszone zijn gelegen. Sportvelden en volkstuinen zijn laag genoeg om met een rand van beplanting weggewerkt te kunnen worden.

Wat is de relatie tussen het type overgangszone en de inpassingsstrategie?

(Tabellen 4 en 5, bijlage 2)

- Camouflage komt voor in vergetransformeerde overgangszones. Er is dan geen sprake meer van een open landschap, waardoor camouflage van massa mogelijk wordt.
- Als randbeplanting wordt gebruikt om te camoufleren in vergaand getransformeerde overgangszones, is manifestatie dan wel een mogelijke strategie in een vergaand getransformeerde overgangszone? Uit de resultaten blijkt van wel. Dit kan verklaard worden door twee zaken. De eerste is dat er toch een bepaalde ruimte rondom de onderzochte functie bestond, waardoor de randbeplanting op kan vallen. De tweede verklaring is dat de zone niet vergaand getransformeerd was, doordat de zone volgebouwd was, maar omdat de landschappelijke structuren er uitgewist waren, bijvoorbeeld door het dempen van sloten en neerleggen van een nieuwe grondlaag.

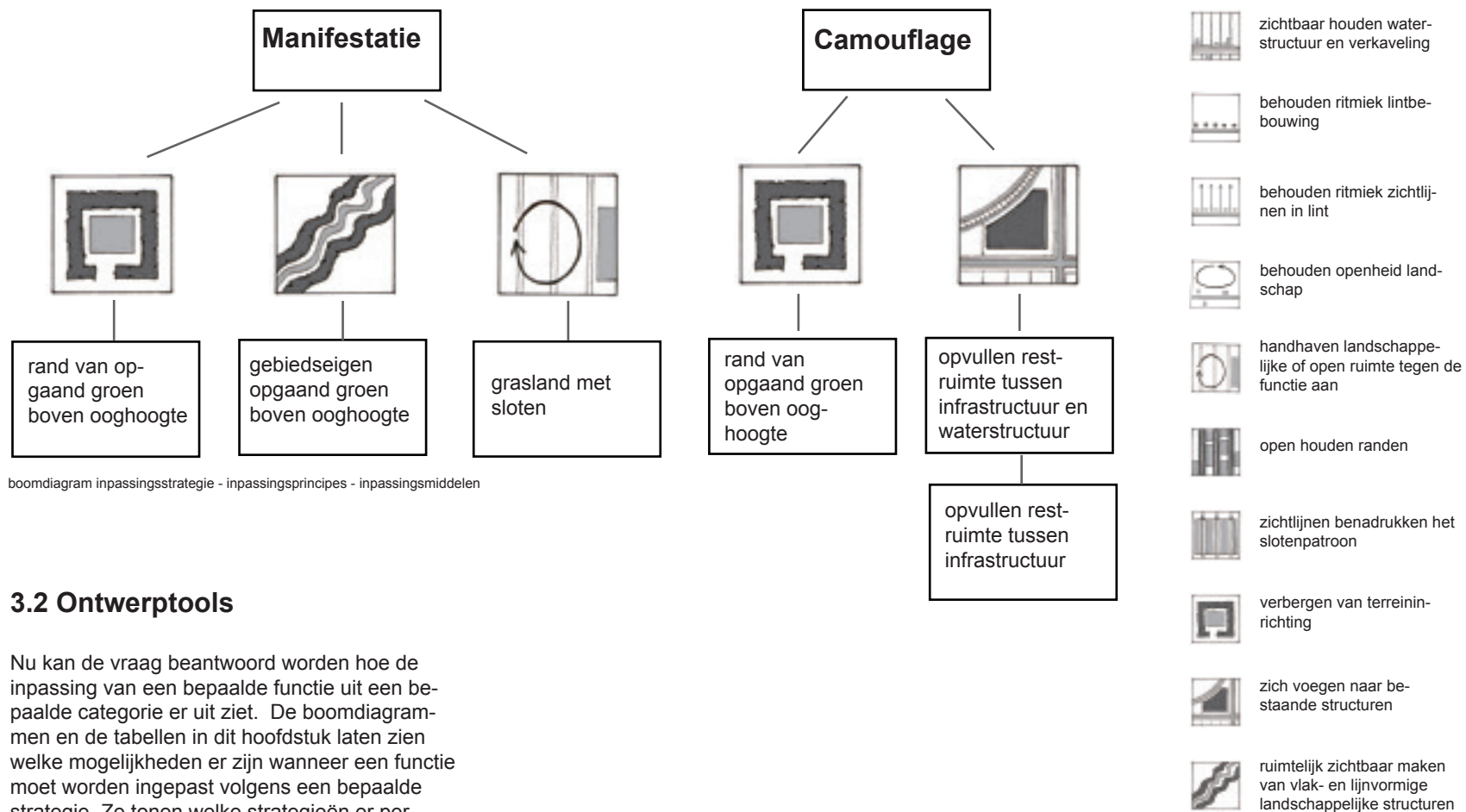
- Integratie - de in dit onderzoek meest voorkomende strategie - komt in allerlei overgangstypen voor. Uit de resultaten blijkt dus geen duidelijk onderscheid tussen een gekartelde of gelobde stadsrand (rechte stadsrand zit niet in de resultaten) en tussen een duidelijke of diffuse stadsrand. Voor een diepere analyse zouden hier meer functies voor onderzocht moeten worden.

Vergelijking inpassing in veenweide of droogmakerij

Omdat de openheid, waterstructuur, verkaveling en lintbebouwing belangrijke karakteristieken zijn van zowel het veenweidegebied als droogmakerijen, kunnen dezelfde inpassingsprincipes toegepast worden.

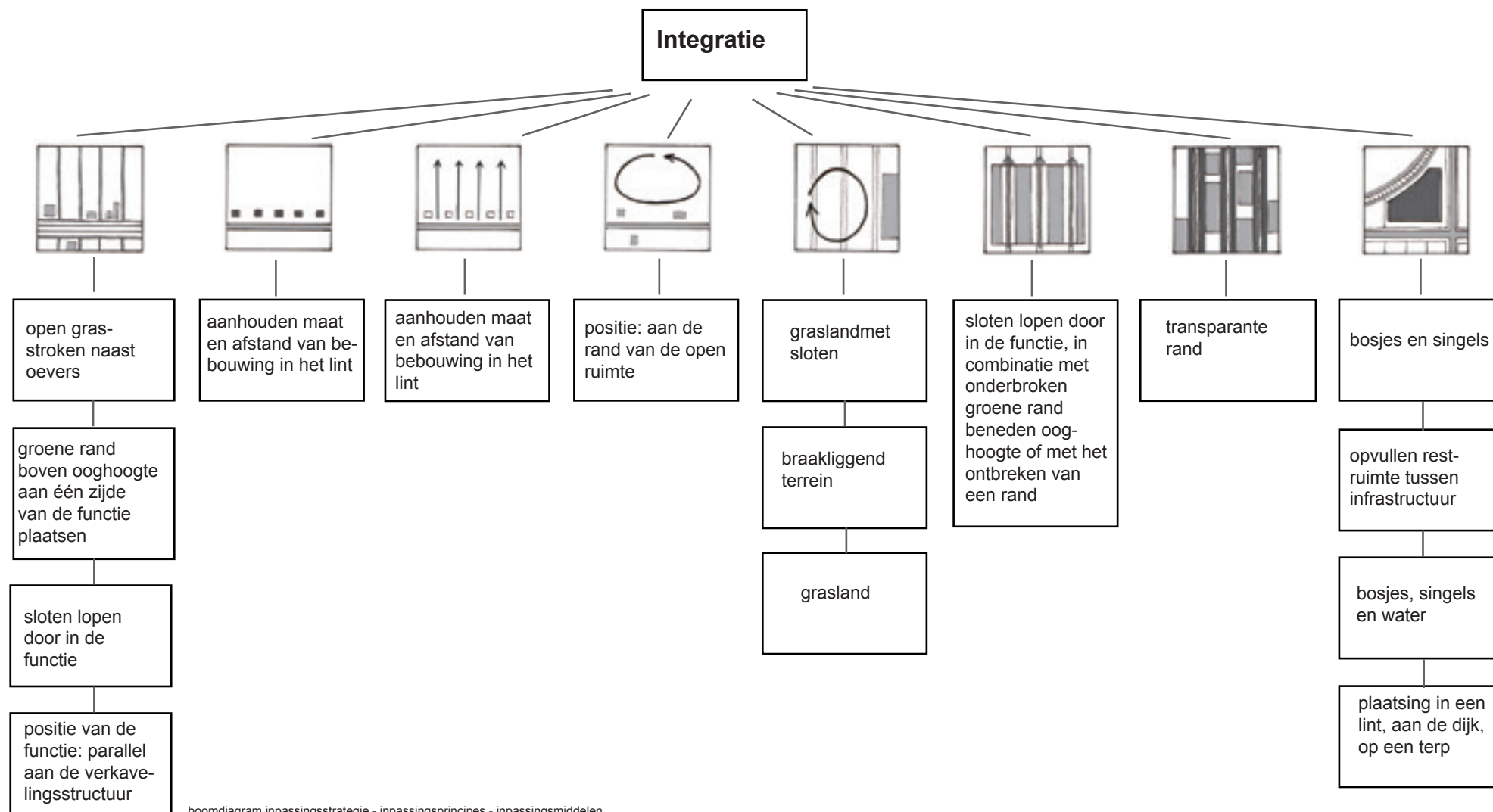
Veenweidegebied met functie 1B Volkstuinen Gouda

boomdiagram inpassingsstrategie - inpassingsprincipes - inpassingsmiddelen

3.2 Ontwerptools

Nu kan de vraag beantwoord worden hoe de inpassing van een bepaalde functie uit een bepaalde categorie er uit ziet. De boomdiagrammen en de tabellen in dit hoofdstuk laten zien welke mogelijkheden er zijn wanneer een functie moet worden ingepast volgens een bepaalde strategie. Ze tonen welke strategieën er per functie mogelijk zijn, welke inpassingsprincipes per categorie bruikbaar zijn en welke inpassingsmiddelen bij de inpassingsprincipes horen.

boomdiagram inpassingsstrategie - inpassingsprincipes - inpassingsmiddelen

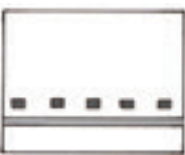
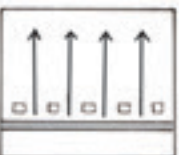
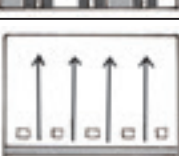
Manifestatie

categorie		
1A		
4		

Camouflage

categorie		
1B		
2		

Integratie

categorie					
1A					
1B					
2					
3					
4					

Tabel: mogelijkheden per functie en per strategie

3.3 Aanbevelingen

- Aanbevolen wordt om de ontwikkelde ontwerp-tools toe te gaan passen in de praktijk en te evalueren. Daaraan voorafgaand is het aan te raden het onderzoek eerst uit te breiden en vervolgonderzoek te doen, zoals hieronder gespecificeerd.
- Het tijdsbestek van dit onderzoek maakte het niet mogelijk om grote aantallen functies per categorie te onderzoeken. Het is dan ook niet mogelijk om statistisch significante conclusies te trekken. Dit onderzoek is een aanzet tot verder onderzoek.
- Om een verklaring te vinden voor het voorkomen van dezelfde principes in verschillende strategieën is verder onderzoek noodzakelijk. Het gaat dan met name om de inpassingsprincipes 'het zich voegen naar aanwezige structuren' en 'het handhaven van landschappelijke ruimte tegen de functie aan'.
- Uit ons onderzoek is niet gebleken dat het type stadsrand (gekarteld, gelobd, diffuus etc.) van invloed is op de gebruikte inpassingsprincipes en -middelen. Dit is wellicht weer te wijten aan het geringe aantal onderzochte functies. Een groter opgezet onderzoek zou hierover meer informatie kunnen verstrekken.

Conclusies

4

Hieronder worden kort samengevat de antwoorden op de deelvragen, het antwoord op de centrale onderzoeksvraag en de toetsing van de hypothese uiteengezet.

Deelvragen

1 Wat zijn de (voor inpassing bepalende) karakteristieken van een veenweidegebied en een droogmakerij?

Kort samengevat zijn de openheid, waterstructuur en kavelstructuur van belang in beide landschapstypen. Bij een droogmakerij ligt de dijk rondom de polder, bij een veenweidelandschap liggen lintstructuren dwars door het landschap.

2 Welke categorieën van stedelijke uitloofuncties kunnen worden onderscheiden en welke (voor inpassing bepalende) kenmerken hebben deze?

Stedelijke uitloofuncties kunnen gecategoriseerd worden naar ruimtebeslag, massa en hoogte. In dit onderzoek zijn 5 verschillende vlakgebonden functiecategorieën onderzocht. Kenmerken die van invloed zijn, zijn met name de schaalgrootte van de functie, de massa, maar ook de gebruikte materialen en de flexibiliteit van de terreininrichting.

3 Hoe verandert de ruimtelijke structuur van overgangszones - van stad naar droogmakerij en van stad naar veenweidegebied - door de toevoeging van een functie?

Toevoeging van een functie betekent altijd een beperking van de open ruimte. Bij de inpassing kan daarmee rekening gehouden worden door functies aan de rand van de ruimte te leggen of te laten integreren in lintstructuren. Dat hangt mede af van de te volgen inpassingsstrategie, camouflage, integratie of manifestatie. Ook het volgen van de kavelrichting is een belangrijk principe. Vooral de verhouding van de massa van de functie ten opzichte van de landschappelijke ruimte daaromheen heeft veel invloed. Als de ruimte eromheen in verhouding groter is, blijft het landschap meer beleefbaar.

4 *Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?*

De positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren hangt in grote mate af van de inpassingsstrategie. Om een functie te laten integreren in het landschap, is één van de belangrijkste principes om de kavelstructuren en waterstructuren zichtbaar te houden. Zo is voor iedere strategie een set van principes samengesteld.

5 *Welke inpassingsmiddelen en -principes zijn bruikbaar per functiecategorie, zo dat de karakteristieken van het veenweidegebied of de droogmakerij beleefbaar blijven?*

Per functiecategorie is een set van strategieën, principes en middelen samengesteld, de toolbox. Deze is verbeeld in hoofdstuk 3 op pagina 28 en 29.

Centrale onderzoeksvraag

Hoe kunnen stedelijke uitloofuncties worden ingepast in een overgangszone van stad naar droogmakerij en van stad naar veenweidegebied, waarbij de karakteristieken van deze landschapstypen beleefbaar blijven?

Met behulp van de ontwikkelde toolbox van inpassingsstrategieën, -principes en -middelen kunnen stedelijke uitloofuncties zodanig ingepast worden dat de karakteristieken van het veenweidegebied of de droogmakerij beleefbaar blijven. Echter, bij vergaand getransformeerde overgangszones blijven er onvermijdelijk steeds minder elementen over van het cultuurhistorische landschap, waardoor het steeds moeilijker wordt om de karakteristieken beleefbaar te houden.

Hypothese

“Bij het inpassen van functies in een open landschapstype kunnen functies niet verborgen worden, maar inpassing kan toch slagen door cultuurhistorische en huidige landschappelijke structuren te respecteren.”

De hypothese klopt, maar vertelt niet het hele verhaal. Het gaat bij inpassing niet alleen om structuren, maar ook om de ruimtelijke verhoudingen.

Bronvermelding

aliceverheij.files.wordpress.com

Rapporten

De onbebouwde kom

Advies over de ruimtelijke kwaliteit van stads- en dorpsranden in Zuid-Holland
Eric Luiten, maart 2011

De staat van de ruimte 2010

De herschikking van stedelijk Nederland
Planbureau voor de leefomgeving, 2010

De stadsrandzone centraal

De ruimtelijke opgaven voor de stadsrandzone verkend
Ministerie van VROM

Kernkwaliteiten nationaal landschap Laag Holland

Systematische nulmeting
Ingwer J.Bos, aug. 2012

Project binnen het buitengebied, integrale ontwikkelingsvisie

Gemeente Leusden
Amer Adviseurs bv, 02-08-2004

De toekomst is goudgerand

Planbureau voor de leefomgeving, sept. 2011

Het Nederlands landschap.

S.Barends e.a., 10e herziene druk 2010

Stadsranden gestuurd

Een introductie van ontwikkelingsgerichte sturing in stadsranden
H.J. Abbing, Rijksuniversiteit Groningen, 2004

Verstedelijking in de stadsrandzone

een verkenning van de ruimtelijke opgave
Planbureau voor de leefomgeving, 2009

Stedelijke netwerken en de stadsrand, een inrichtingsconcept voor stadsranden ontwikkeld aan de hand van de noordelijke Randstad

S.C.H.J.van Eijk, W.J.B.Rozendaal 2002

Afstudeerrapporten

(Ge)land in de stad

Het landschap betekenisvol ingepast
Maarten Bakker, Nicky Werner 2011

Beleving van schaalverschillen

Onderzoek naar de beleving van schaalverschillen tussen landschappen en industrie
Mark van der Lugt, Bart Monshouwer 2012

Dorpsranden ontrafeld

Bert Linssen, Rik Pijnenburg 2012

De polder en de plas

Modellenonderzoek voor een zandwinplas in de polder Mastenbroek
Fike de Koning, Renée Kwak dec. 2007

Op de smalle grens van stad naar land

Master Thesis Landscape Architecture
Wageningen University and Research Centre
ing. G.H.Breeman nov.2011

Websites

library.wur.nl
www.google.nl/maps
www.groene-hart.nl
www.noord-holland.nl
www.mnh.nl
www.skbodem.nl

Lezingen

Steffen Nijhuis
Larenstein, 14-12-2012

Cees Zoon

Adrian Noortman

Bijlage 1

ANALYSE FUNCTIES VEENWEIDEGEBIED

- 1 Manege Alphen a.d.Rijn
- 2 RWZI Alphen a.d. Rijn
- 3 Volkstuinencomplex Gouda
- 4 Volkstuinencomplex Alphen a.d.Rijn
- 5 Sportveldencomplex Alphen a.d.Rijn
- 6 Natuurstrook Alphen a.d.Rijn

ANALYSE FUNCTIES DROOGMAKERIJEN

- 7 Kwekerij 1 Zoetermeer
- 8 Kwekerij 2 Zoetermeer
- 9 Volkstuinencomplex Zoetermeer
- 10 Sportveldencomplex Zoetermeer
- 11 Woning Zoetermeer
- 12 Park Zoetermeer

Manege Alphen a.d.Rijn

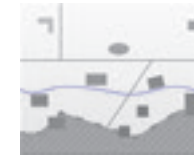
8 diffuse, gekartelde rand
tussen stad en land

A. Overgangszone niet tot
nauwelijks getransformeerd

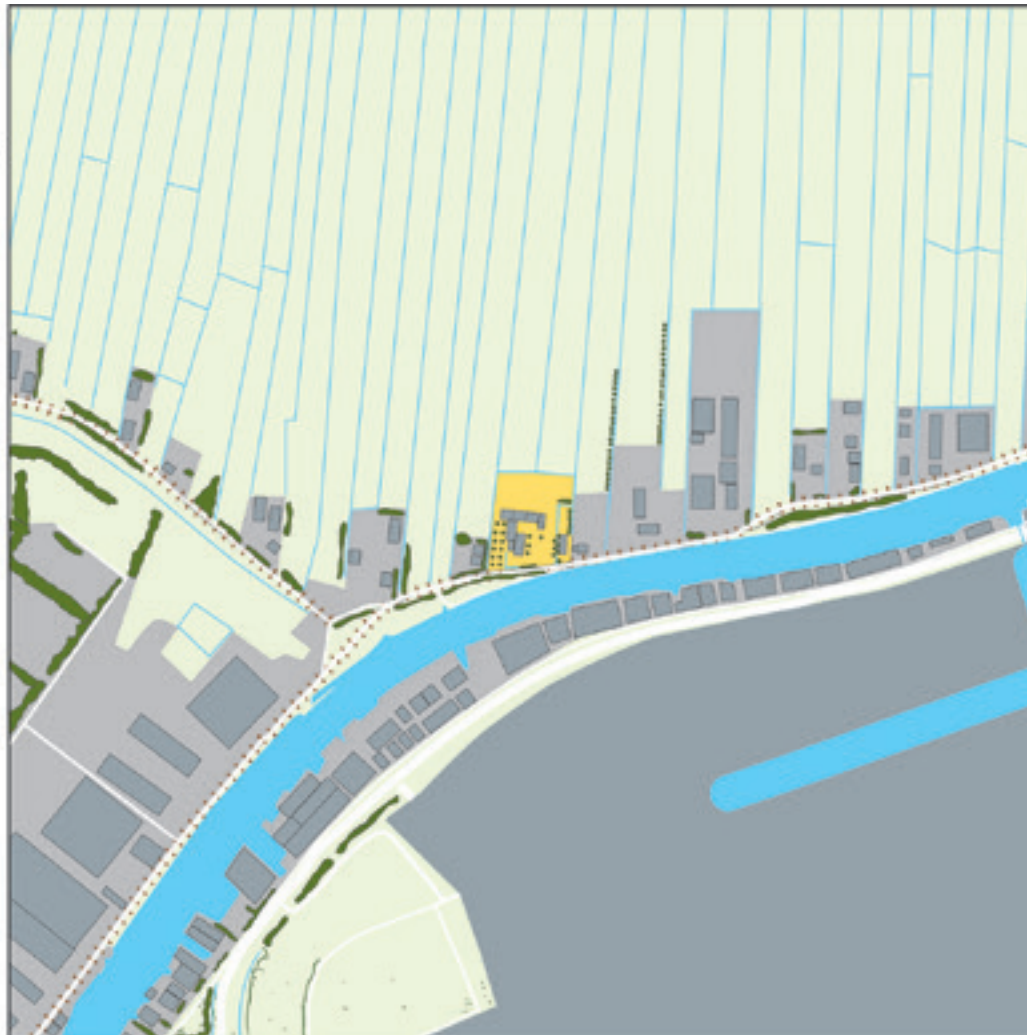
i. zicht op landschap niet
belemmerd

(1A) grote volumes

- Bebouwing
- (Getransformeerd) veenweidegebied
- Onderzochte functie
- Overige functies in overgangszone
- Groenstructuur
- Waterstructuur
- Infrastructuur
- Dijk

200 m

Landschaps Structuur Kaart

Algemeen

Aan de noordwestzijde van Alphen aan den Rijn ligt een manege in de overgangszone van een veenweidegebied. Deze functie valt in de categorie 1A: opgaande functie boven ooghoogte met een groot ruimtebeslag, een groot volume en een flexibele vorm, gecombineerd met tweedimensionale functies met een flexibel ruimtebeslag en een flexibele vorm.

De manege ligt in een lint langs de Oude Rijn en ligt met de achterzijde naar het open veenweidegebied. De stedelijke bebouwing ligt aan de overkant van de rivier. Het is een diffuse overgangszone.

Ruimtelijke verhoudingen en zichtlijnen

De manege vormt een schakel in de lintbebouwing langs de dijk van de Oude Rijn. Zonder de manege was hier een forse open plek in het lint geweest, met ruim zicht naar het landschap. Doordat op de achterzijde van het terrein een aaneenschakeling van schuren is gebouwd, worden de zichtlijnen naar het landschap geblokkeerd. Dit is storend omdat het lint steeds dichter wordt, en zichtlijnen op het landschap schaarser worden. Zie de landschapsstructuurkaart hier links.

Landschapsstructuren

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van de landschapsstructuren?

Een oorspronkelijke lintbebouwing bestaat uit boerderijen op de kop van het kavel met daartussen regelmatige openingen. De manege ligt op de kop van twee kavels en de oriëntatie

deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

is naar de weg. Er is een aanpassing geweest van de sloot aan de oostelijke grens van het perceel. Deze is naar binnen toe gelegd, te zien op het inrichtingskaartje en de tweede foto. In de loop van de tijd heeft het lint zich ontwikkeld en is een overgangszone ontstaan. De manege ligt op een overgang van schaal en ritme in het lint. De functies ten oosten van de manege zijn grootschaliger en liggen dichter opeen. Hierdoor zijn de zichtlijnen op het landschap schaarser en is het landschap minder beleefbaar. Westelijk van de manege liggen de boerderijfuncties qua schaal en ritme zoals het vroeger was.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De functie ligt op de kop van twee kavels, die daar samengevoegd zijn. De inrichting bestaat uit twee boerderijen aan de zijranden op het perceel, met aan de achterzijde schuren en in het midden een paardenbak. De twee oorspronkelijke boerderijen hebben een landschappelijke uitstraling. Het midden is open en vormt het centrale deel van het perceel. Aan de achterzijde van het perceel zijn de schuren steeds uitgebreid met een schuur ernaast, waardoor een langwerpig geheel in de breedterichting van het perceel is ontstaan. De schuren ontnemen nu de schaarser wordende zichtlijnen op het landschap. Op het erf is erfbeplanting toegepast.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

De manege is qua omvang ongeveer het tweevoudige van een oorspronkelijke boerderij. Het hoofdpad deelt het perceel gevoelsmatig op in een tweederde deel aan de linkerkant en een derde deel aan de rechterkant. Doordat er ook

Massa-ruimte zonder inpassing functie

Massa-ruimte met inpassing functie

Zichtlijnen zonder inpassing functie

Zichtlijnen met inpassing functie

deelvraag 4:

Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

nog een sloot ligt links van de witte boerderij, lijkt dit een apart perceel. Daarbij komt dat de centraal gelegen paardenbak en erfverharding voor ruimte zorgt in het geheel. Hierdoor is de schaalgrootte niet storend.

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate?

Het oorspronkelijke landschap is nog in grote mate beleefbaar en zou nog beter beleefbaar zijn als de zichtlijn op het landschap hersteld zou worden.

Kenmerken van invloed op de inpassing

Een manege heeft zowel veel buitenruimte nodig als bebouwing. De schuren en de paardenbak liggen idealiter dicht bij elkaar, wat een compacte vorm inhoudt. Toch blijkt dat deze bouwstenen zodanig flexibel zijn, dat ze behoorlijk goed ingepast kunnen worden in een lintbebouwing. Los in het landschap zou deze functie zich toch manifesteren.

Inpassingsprincipes

- Behouden ritmiek van de lintbebouwing
- Behouden ritmiek zichtlijnen op landschap
- Zichtbaar houden waterstructuur en verkaveling

Midelen

- Materiaal- en kleurgebruik sluit aan bij de omgeving.

historische kaart 1840

Inpassingsstrategie: integratie +/-
Beleefbaarheid landschap zonder functie: ***
Beleefbaarheid landschap met functie: **

CONCLUSIE

De geïdentificeerde inpassingsprincipes horen bij de inpassingsstrategie "integratie". De enige verstoring is de blokkade van zichtlijnen naar het landschap door de dwarsstaande schuur.

Maten en afstanden

terreininrichting

RWZI Alphen a.d.Rijn

8 diffuse, gekartelde rand tussen stad en land

B. Overgangszone redelijk getransformeerd

i. zicht op landschap niet belemmerd

(1A) grote volumes

- Bebouwing
- (Getransformeerd) veenweidegebied
- Onderzochte functie
- Overige functies in overgangszone
- Groenstructuur
- Waterstructuur
- Infrastructuur
- Dijk

Landschaps Structuur Kaart

Algemeen

Aan de westzijde van Alphen aan den Rijn ligt een RWZI in de overgangszone van een veenweidegebied. Deze functie valt in de categorie 1A: opgaande functie boven ooghoogte met een groot ruimtebeslag, een groot volume en een flexibele vorm, gecombineerd met tweedimensionale functies met een flexibel ruimtebeslag en een flexibele vorm.

De RWZI ligt in een redelijk getransformeerde zone tussen de Oude Rijn en de N11 die naar de stad toe breed uitloopt. De RWZI ligt ca 240 meter vanaf de Oude Rijn en ca 200 m vanaf de N11, langs een spoorlijn, vlak tegenover de bebouwing van de stad. De N11 belemmert het zicht op het landschap niet.

Ruimtelijke verhoudingen en zichtlijnen

Rondom de RWZI liggen nog enkele andere functies, los van elkaar in de overgangszone. Door de toevoeging van de RWZI liggen deze functies als een klont tegen de stad aan. Zonder RWZI heb je vanuit de trein vrij zicht de overgangszone in. Nu de RWZI er tegenaan ligt, wordt het vrije zicht beperkt en lijkt het logisch dat zich meerdere functies langs de spoorlijn zullen gaan vestigen. De dichte groene randen zorgen ervoor dat de functie vanuit de omgeving zichtbaar is en een silhouet vormt in de overgangszone.

Landschapsstructuren

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van de landschapsstructuren?

De positionering is gedeeltelijk in overeenstemming met de richting van de landschappelijke

deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

structuren en patronen. De RWZI ligt over de breedte van 5 kavels. De RWZI ligt niet in de lengterichting (165m) maar in de breedterichting (240m). Buiten de RWZI ligt een landschappelijke ruimte waar het slotenpatroon nog intact is. De RWZI ligt in een oksel van de stedelijke bebouwing en de spoorlijn. De oriëntatie van de functie is aan de voorzijde naar de openbare ruimte gericht, want daar bevindt zich de entree en is de hele voorkant open.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De functie is aan drie zijden ingepakt met een dichte groene rand en daardoor naar binnen gericht. De inrichting bestaat uit vier ronde betonnen bassins en enkele langwerpige gebouwen. De vier bassins zijn een kwart breder dan de gemiddelde breedte van een veenweidekavel. De bassins en bebouwing liggen, van bovenaf gezien, in de richting van de verkaveling. Echter, op de RWZI is die verkaveling niet te herkennen en is dat niet zichtbaar. Aan de voorzijde van het terrein is ongeveer 2 kavelbreedtes open ruimte en parkeergelegenheid.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

In het oorspronkelijke landschap komen dergelijke objecten met zo'n groot ruimtebeslag niet voor. De groene randen zou men kunnen associëren met erfbeplanting, maar is waarschijnlijk bedoeld om de installaties aan het zicht te onttrekken. In de huidige situatie is de functie qua schaal en omvang vergelijkbaar met grote bedrijven in de omgeving.

Massa-ruimte zonder inpassing functie

Massa-ruimte met inpassing functie

Zichtlijnen zonder inpassing functie

Zichtlijnen met inpassing functie

deelvraag 4:

Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate?

Het oorspronkelijke landschap is met name rondom de RWZI nog beleefbaar, maar de RWZI zelf heeft de oorspronkelijke kenmerken uitgewist.

Kenmerken van invloed op de inpassing

De functie is grootschalig en heeft veel massa, wat niet aansluit bij het open en groene karakter van het veengebied. Deze eigenschappen zorgen ervoor dat deze functie moeilijk geïntegreerd kan worden in het veenweidelandschap. Wel is het mogelijk om de kavelrichting te volgen. Waarschijnlijk is het instandhouden van oorspronkelijke sloten vanuit praktische overwegingen niet mogelijk. De groene randen met inheemse beplanting onttrekken het grijze beton aan het zicht en verzachten daarmee het materiaalgebruik, maar zorgen wel voor manifestatie van de functie.

Inpassingsprincipes

- Verbergen terreininrichting
- Handhaven landschappelijke ruimte tegen functie aan

Middelen

- Materiaal- en kleurgebruik van gebouwen contrasteren met het landschap; materiaalgebruik van de randen sluit beter aan bij het landschap.
- De landschappelijke ruimte bestaat uit grasland en sloten

Historische kaart 1840

Inpassingsstrategie: manifestatie -
Beleefbaarheid landschap zonder functie: ***
Beleefbaarheid landschap met functie: **

CONCLUSIE

Inpakken in groen (poging tot camoufleren) werkt ruimteversnippering in de hand in een open landschap en tot manifestatie van de functie. De inpassing wordt genuanceerd door landschappelijke ruimtes aan beide zijden en de maat en schaal van de functie sluit aan bij zijn omgeving.

Maten en afstanden

Terreininrichting

Volkstuinencomplex Gouda

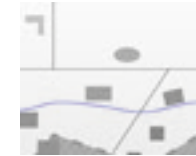
8. diffuse, gekartelde rand
tussen stad en land

B. redelijk
getransformeerd

i. zicht op landschap niet
belemmerd

(5) meerdere kleine volumes

- Bebouwing
- (getransformeerd)
- Veenweidegebied
- Onderzochte functie
- Watersstructuur
- Groenstructuur
- Infrastructuur
- Dijken

200 m

Landschaps Structuur Kaart

Algemeen

Ten zuiden van Gouda ligt de Krimpenerwaard. De ontginningsgeschiedenis is een belangrijk aspect voor het ontstaan en de ruimtelijke samenhang van dit veenweidegebied. Het volkstuinencomplex ligt in de zuidelijke overgangszone in het gebied van de Stolkijersluis en de polder Veerstaalblok. Het complex is gelegen aan de Goudarakse Tiendweg.

De Groenakker is een volkstuinvereniging bestaande uit 102 tuinen. Er zijn tuinen waarbij de nadruk ligt op het telen van groenten en fruit, en er zijn tuinen waarbij de nadruk ligt op natuurlijk tuinieren. Het complex heeft aan de westzijde een houtwal van elzen, es en wilg. De andere grenzen van de functie zijn open. De bebouwing op het terrein bestaat uit tuinhuisjes en hobbykassen.

Langs de Goudarakse tiendweg en langs erven vind je nog knotwilgen. De waterstand in het veenweidegebied wordt hoog gehouden i.v.m. inklinking. De oevers op het volkstuinencomplex zijn beschoeid, in tegenstelling tot de oevers van sloten in het oorspronkelijke veenweidegebied.

deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van een functie?

Ruimtelijke verhoudingen en zichtlijnen

De inpassing van het volkstuintencomplex heeft door de schaal en de positionering invloed op de ruimtelijke structuur van de overgangszone. Zichtlijnen worden onderbroken en de openheid van het landschap wordt verstoord door de opgaande beplanting en bebouwing op het terrein en de randbeplanting in de vorm van een houtwal aan één zijde.

De ruimtelijke verhoudingen worden verstoord door schaal van de functie.

Landschapsstructuren

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van landschapsstructuren?

Het volkstuintencomplex is ingepast in de verkaveling- en waterstructuren. De toegang ligt aan een oude dijk, een zg tiend.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De interne organisatie is wat maat betreft flexibel, maar voegt zich wat vorm en richting betreft naar de oorspronkelijke landschappelijke structuren van het veenweidegebied.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

De forse schaal van het complex komt niet overeen met andere oorspronkelijke objecten in het landschap zoals boeren erven. De schaal past wel binnen de schaal van het totale veenweidegebied en de schaal van de open ruimtes tussen stad en stedelijke uitloofunctie. Het is ook vergelijkbaar met de schaal van de er naast gelegen waterzuivering.

Massa-ruimte zonder inpassing functie

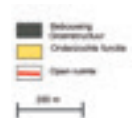
massa -ruimte met inpassing functie

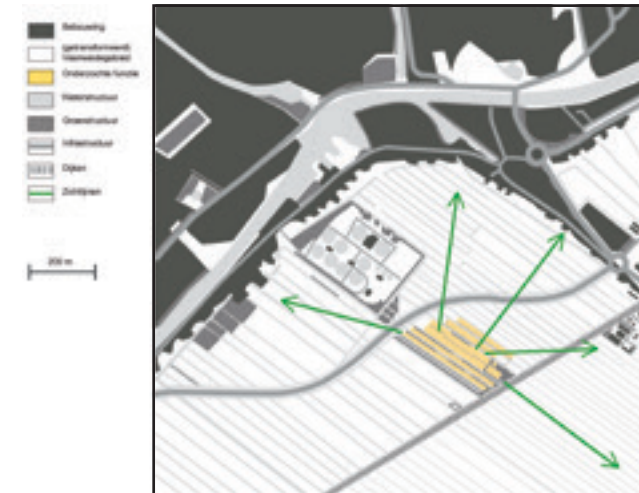

zichtlijnen zonder inpassing functie

zichtlijnen met inpassing functie

De grens aan de zuidwest kant van het complex is beplant met een houtsingel, zeer waarschijnlijk ter beschutting tegen de wind. De functie is hierdoor op de stad georiënteerd.

deelvraag 4:

Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate?

Het oorspronkelijke landschap is nog zeer beleefbaar, doordat de oorspronkelijke verkaveling- en waterstructuur van het veenweidegebied, zowel bij de inpassing van het geheel als binnen de functie, behouden is. Zichtlijnen in opstreckende kavel richting zijn open gelaten. De watergangen met hoge waterstand zijn daarvoor zeer herkenbaar.

Kenmerken van invloed op de inpassing

De functie heeft flexibele bouwstenen, waardoor hij zich gemakkelijk voegt naar de landschappelijke structuren.

Volkstuinen hebben een voornamelijk groen uiterlijk, wat inpassing in het landschap vergemakkelijkt.

Inpassingsprincipe

Zichtbaar houden van verkaveling- en waterstructuren in de zichtlijnen.

Inpassingsmiddelen

Open grasstroken langs de oevers, en een houtsingel van inheemse, gebiedseigen bomen en heesters parallel aan de verkavelingsrichting.

Inpassingsstrategie integratie +++

beleefbaarheid landschap zonder functie: ***

beleefbaarheid landschap met functie: ***

historische kaart 1840

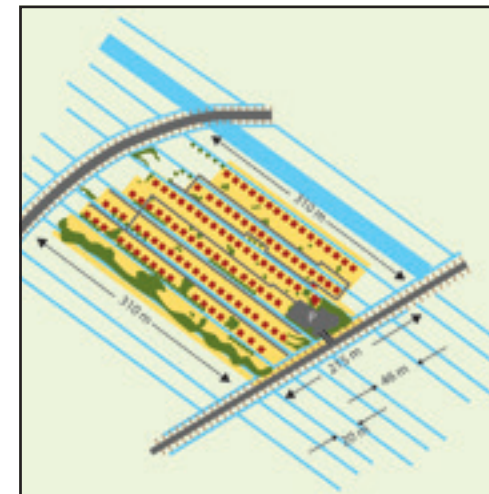
maten en afstanden

CONCLUSIE

Ondanks de forse schaal van de functie is het landschap nog heel beleefbaar. Dit komt omdat bij inpassing zowel extern als intern de verkavelings- en waterstructuur behouden is.

Daarbij komt ook dat het een groene functie is waardoor hij zich ook gemakkelijker in het landschap voegt.

detail

Volkstuinencomplex Alphen a.d.Rijn

6. duidelijke scheiding
tussen gelobde stadsrand
en uitloofuncties

C. vergaand getransfor-
meerde overgangszone

ii. zicht op landschap
belemmerd door barrière

(1B) meerdere kleine
volumes

200 m

Landschaps Structuur Kaart

Algemeen

Aan de zuidelijke kant van Alphen aan den Rijn ligt een tuinverenigingscomplex in de overgangszone van een veenweidegebied. Deze functie valt in de categorie 1B: meerdere kleine volumes met grondvlak. Meerdere groene vingers dringen tot diep in de stad door, waardoor een gelobde stadsrand is ontstaan. Tussen de lob van de stadsrand en het complex bevindt zich een ontsluitingsweg, een rand met bosjes en een open stukje veenweide. De functie grenst aan de N11, die op een dijk van ca 3,5m boven maaiveld ligt. Deze barrière ontnemt het zicht op het landschap, en daarmee ook de beleving van die ruimte.

Ruimtelijke verhoudingen en zichtlijnen

De toevoeging van het volkstuinencomplex heeft de ruimtelijke structuur van de overgangszone opgedeeld. Drie groene vingers kwamen eerst bij elkaar rond de plek waar nu het tuinencomplex ligt. De N11 werkt hierbij als een nauwsluitende jas. Het ruimtebeslag en het volume van de functie zijn vanuit de omgeving op afstand te ervaren, maar deze wordt genuanceerd door een groene voorruimte (ca 75m) van het oorspronkelijke landschap. Verhouding open ruimte : functie = 1:3 Ook belangrijk is dat de oorspronkelijke sloten dwars door het volkstuinencomplex zijn blijven lopen en daardoor als zichtlijnen zijn gaan fungeren.

Landschapsstructuren

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van de landschapsstructuren?

De positionering is in overeenstemming met de

deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

richting van de landschappelijke structuren en patronen. De functie ligt op de oorspronkelijke verkaveling. Er zijn 5 stroken naast elkaar in gebruik genomen, waarbij duidelijk de oorspronkelijke watergangen in stand zijn gehouden en als grens fungeren.

Knotwilgen aan de rand, welke zijn aangeplant ter begrenzing van het naastgelegen parkeerterrein en langs het water staan, werken mee in de structuur en als grens. De oriëntatie van de functie is naar binnen gericht. De ingang ligt verborgen maar is vrij toegankelijk aan een zijkant, waar men via een smal laantje kan komen.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De opbouw is bloksgewijs en daardoor zeer flexibel; ieder tuintje is klein van maat en bestaat uit een aantal vakken (bedden) voor verschillende gewassen met een schuurtje of blokhut.

De hoofdpadenstructuur lijkt bepaald te worden door de kavelbreedte. De kavels zijn ruim 40 m breed en de paden liggen telkens in het midden. De rand van de functie is aan de benaderbare zijden vormgegeven door een haag van beuk en liguster met een hoogte van ca 120 cm. Er wordt hiermee een grens aangegeven en de terreinninrichting wordt aan het zicht onttrokken. Aan de zuidzijde zijn bosjes toegevoegd. Er is geen duidelijke verlichting aanwezig.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

In het oorspronkelijke landschap komen dergelijke objecten met zo'n groot oppervlak niet voor. Het contrast met het landschap wordt verzacht door de groene uitstraling en de weinig massieve indruk door de beperkte hoogte (max 2

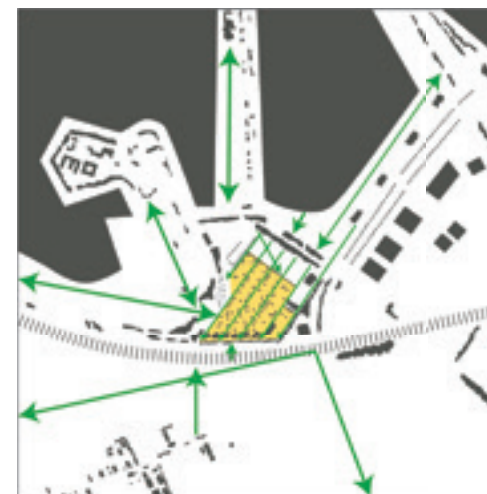
Massa-ruimte zonder inpassing functie

Massa-ruimte met inpassing functie

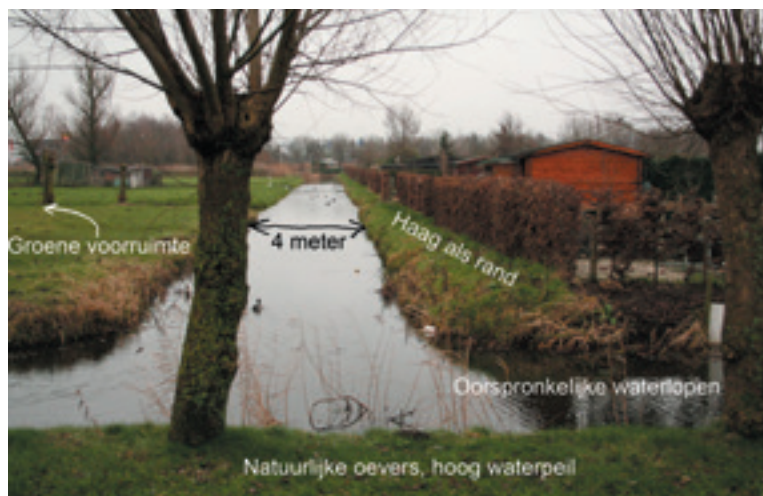

Zichtlijnen zonder inpassing functie

Zichtlijnen met inpassing functie

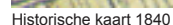
Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

Het oorspronkelijke landschap is nog in grote mate beleefbaar, door het behoud van de kavelstructuur, slotenpatroon, hoog waterpeil, (gedeeltelijk) natuurlijke oevers en de landschappelijke voorruimte. De haagjes werken echter ruimteversnippering in de hand in een open landschap.

De functie is laag en groen, wat past bij het open en groene karakter van het veengebied. De kleine flexibele bouwstenen maken dat deze functie zich eenvoudig kan voegen naar de structuren van een landschap.

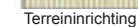
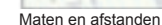
- Handhaven landschappelijke ruimte tegen de functie aan
- Zichtbaar houden waterstructuur en verkaveling
- Positionering volgt de kavelrichting.
- De zichtlijnen benadrukken het slotenpatroon

- Materiaal- en kleurgebruik sluiten aan bij het landschap.
- Grasland met sloten in de voorruimte
- Positie parallel aan de verkavelingsstructuur

CONCLUSIE

Hoewel de geïdentificeerde inpassingsprincipes aansluiten bij de inpassingsstrategie “integratie”, zorgt de ligging van de functie voor ruimtelijke versnippering.

Sportveldencomplex Alphen a.d.Rijn

8 diffuse, gekartelde rand
tussen stad en land

C. vergaand getransfor-
meerde overgangszone

ii. zicht op landschap
belemmerd door barrière

(2) vlakken

- Bebouwing
- (Getransformeerd)
veenweidegebied
- Onderzochte functie
- Overige functies
in overgangszone
- Groenstructuur
- Waterstructuur
- Infrastructuur
- Dijk

Landschaps Structuur Kaart

Algemeen

Aan de zuidelijke kant van Alphen aan den Rijn ligt een sportveldencomplex in de overgangszone van een veenweidegebied. Deze functie valt in de categorie 6 vlakvormige functies: tweedimensionale functies met een groot ruimtebeslag en een flexibele vorm, gecombineerd met opgaande functies boven ooghoogte met een klein ruimtebeslag en een flexibele vorm.

Het sportveldencomplex ligt langs de N11, een stuk verderop dan het volkstuintencomplex en vlakbij de natuurzone. De bebouwing van de stad bevindt zich op grote afstand, maar deze ruimte zal binnenkort volgebouwd worden met een nieuwe wijk.

Ruimtelijke verhoudingen en zichtlijnen

De lege ruimte waar de nieuwbouw is gepland geeft een groot ruimtelijk effect. Doordat de beplanting nog jong is, heeft de functie nog weinig ruimtelijk effect en valt het bijna weg in die grote ruimte. Later zal deze functie zich meer als een blok gedragen en een silhouet vormen in de overgangszone. De toevoeging van het sportveldencomplex heeft vooral invloed op de open ruimte die als een schil tussen de bebouwing en de N11 ligt. Als de nieuwe wijk is gerealiseerd, zal deze functie opgesloten liggen tussen de N11 en de bebouwing.

Landschapsstructuren

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van de landschapsstructuren?

De positionering is geheel niet in overeenstemming met de richting van de oorspronkelijke

deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

landschappelijke structuren en patronen. Hierdoor zijn de oorspronkelijke landschappelijke kenmerken niet meer herkenbaar.

De ligging vormt zich naar de N11 en de ontsluitingsweg en vult hiermee een praktisch vlak in. De N11 is een barrière voor het zicht op het landschap. De oriëntatie van de functie is met name naar binnen gericht. De ingangen van het sportveld en de parkeerplaats bevinden zich aan de ontsluitingsweg, richting de stad.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De inrichting bestaat uit grote sportvelden, enkele centraal gelegen gebouwen, randen van groen en hekwerk rondom de velden en rondom het gehele terrein. Aan de zuidzijde is een fietsparcours rondom een nieuw aangelegde watergang gelegd. De interne organisatie is niet gebaseerd op landschappelijke structuren, maar praktisch georganiseerd voor de gebruikers. De gebouwen liggen willekeurig en schuin op het kavel, waarbij vooral de grijze loods van damwandprofiel opvalt (10 m hoog). Het hoofdpad ligt in een gebogen lijn met daarlangs verlichting, wat contrasteert met de rechte lijnen die het veenweidegebied juist kenmerken.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

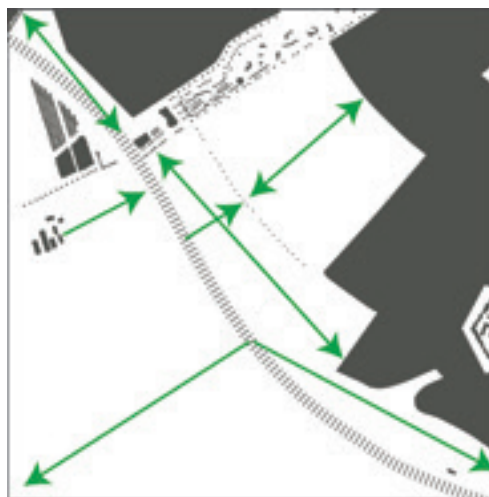
In het oorspronkelijke landschap komen dergelijke objecten met zo'n groot oppervlak niet voor. Het contrast met het landschap wordt versterkt door de scheve positionering van gebouwen, het materiaalgebruik en hun massa, die in de toekomst zal toenemen door de groene randen.

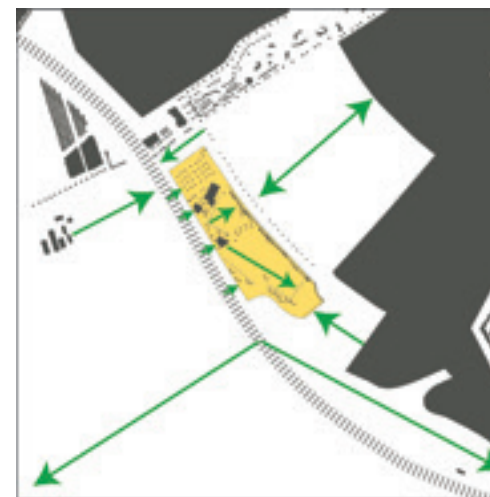
Massa-ruimte zonder inpassing functie

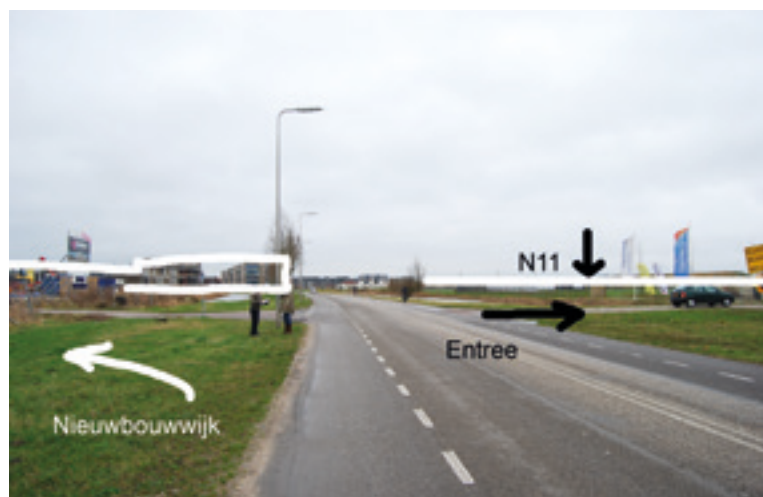
Massa-ruimte met inpassing functie

Zichtlijnen zonder inpassing functie

Zichtlijnen met inpassing functie

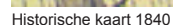
Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

De kenmerken van het oorspronkelijke landschap zijn verloren gegaan en er wordt ook niet meer naar verwezen. Bovendien wordt het zicht naar het landschap geblokkeerd door de N11. Het oorspronkelijke landschap is dus niet meer beleefbaar.

De functie is grootschalig en heeft afwisselend massa en ruimtes, wat niet aansluit bij het open en groene karakter van het veengebied. De grootschaligheid en praktische organisatie van een sportveldencomplex laten blijkbaar weinig mogelijkheid over om aan te sluiten bij landschappelijke structuren van het veenweidegebied. Een fietsparcours is wel een flexibel element dat zich kan voegen naar de kavelstructuur.

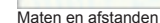
- Open houden van de randen
- Handhaven open ruimte tegen de functie aan
- De vorm voegt zich naar bestaande structuren

- Transparante rand
- Braakliggend terrein buiten de functie
- Ligging tussen twee wegen
- Materiaal- en kleurgebruik van gebouwen contrasteren met het landschap; materiaal- en kleurgebruik van de velden en randen sluiten beter aan bij het landschap.

Beleefbaarheid landschap zonder functie: *

De functie zou zich manifesteren in die zin dat het dwars over de oude structuren is gelegd, maar in de getransformeerde omgeving integreert de functie. De principes hebben ertoe geleid dat het oorspronkelijke landschap op de plaats van de functie niet meer herkenbaar is.

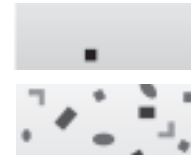

Natuurzone Alphen a/d Rijn

8. Diffuse gekartelde rand

A en C: nauwelijks tot vergaand getransformeerde overgangszone

ii. zicht op landschap belemmerd door barrière

(4) opgaand groen boven ooghoogte

Landschaps Structuur Kaart

Structuren en functie

De natuurzone ligt aan de zuidwestelijke rand van Alphen aan den Rijn in de overgang van stad naar veenweidegebied. Het landschap heeft een verkavelingspatroon van smalle, opstreckende percelen begrensd door sloten.

De infrastructuur in de overgangszone heeft geen relatie met het verkavelingspatroon. De spoorlijn ligt haaks op het patroon, de N11 slingert er doorheen. De spoorlijn en de autoweg vormen beide een barrière in de zone. Langs de Rijn loopt een lint van woningen en bedrijven. De groen-blauwe functie zelf is de belangrijkste

groenstructuur in dit gebied. Deze bestaat uit lijnvormig en vlakvormig water en gebiedseigen opgaand groen.

Deelvraag 3:

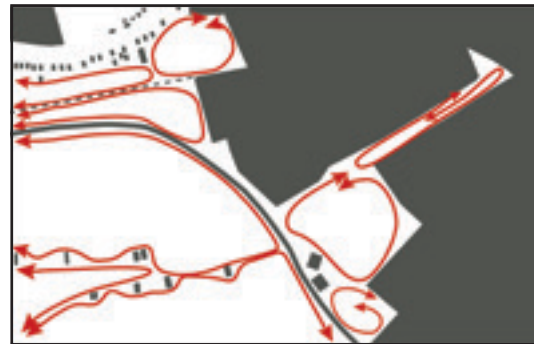
Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

Ruimtelijke Verhoudingen

De ruimtelijke structuur verandert door de toevoeging van massa (opgaand groen) in de oorspronkelijk open ruimte ten westen van de N11. Vóór de plaatsing van de functie raken de open ruimtes elkaar, na plaatsing zijn ze gescheiden. Ten oosten van de N11, tegen de stadsrand, is de invloed op de ruimtelijke structuur gering. Verder de stad in ontstaan kleinere ruimtes door toevoeging van de functie.

Zichtlijnen

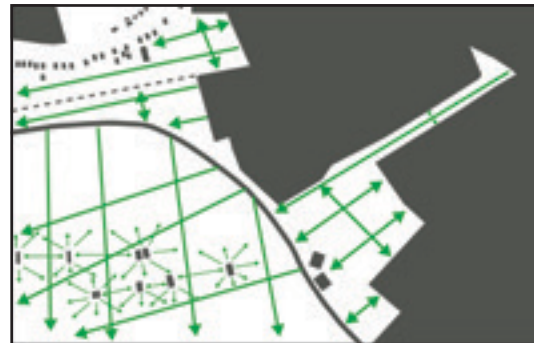
Toevoeging van de functie heeft weinig invloed op de zichtlijnen vanuit de stad. Deze lopen tot aan de N11. Eén zichtlijn verdwijnt: de lijn vanuit het midden van de stad. Ten noorden van de N11 zijn de lijnen vanuit de stad langer, ze lopen verder het landschap in. Vanuit de infrastructuur en de bebouwing in het landschap worden de noord-zuid zichtlijnen verkort door toevoeging van de functie.

massa-ruimte zonder functie

massa-ruimte met functie

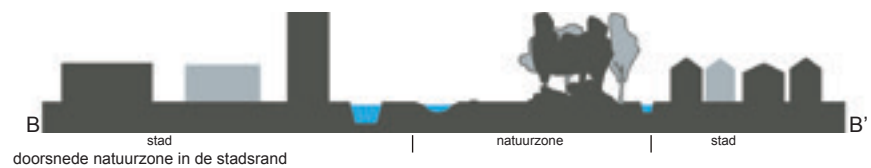

zichtlijnen zonder functie

zichtlijnen met functie

doorsnijding van de natuurzone door de Amerikalaan

de N11 belemmert het zicht op het landschap

water en gras als grens

een fietspad, bomenlaan en water als grens

BII | AGE 1 analyse functies in veeenweidegebieden

De hoogte en het ruimtebeslag creëren massa..

Beleefbaarheid landschap met functie ***

Kwekerij 1 Zoetermeer

6. duidelijke scheiding
tussen gelobde stadsrand
en uitloofuncties

B. redelijk getransformeerde
overgangszone

ii. zicht op landschap
belemmerd door barrière

(1A) grote volumes

Landschaps Structuur Kaart

Structuren en functie

De onderzochte functie ligt in de zuidwestelijke overgangszone van Zoetermeer naar het droogmakerijlandschap.

Het verkavelingspatroon bestaat uit smalle opstreckende kavels begrensd door sloten. Vanuit de stad strekken zich enkele linten het landschap in.

De infrastructuur ligt vooral haaks op het sloten-verkavelingspatroon en heeft twee niveaus: het dijkniveau en het maaiveldniveau.

De groenstructuur bestaat uit erfbeplanting en enkele bomenlanen.

De functies bevinden zich dicht bij de stadsrand, aan de linten en wat verder het landschap in. Hierdoor ontstaat een centrale open ruimte.

De kwekerij ligt in een cluster van functies bij de stadsrand op een kavel die deel uitmaakt van een lint. De westzijde grenst aan de open ruimte.

De kwekerij valt in functiecategorie 1A Grote Volumes en bestaat uit een woning met kassen. De uitstraling is landschappelijk.

Deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

Ruimtelijke Verhoudingen

In de overgangszone bevinden zich een grote en meerdere kleinere ruimtes. Een dijk vormt een barrière in de zone.

Plaatsing van de functie beïnvloedt de maat van de open ruimte: deze wordt iets kleiner. Ook ontstaat er een nevenruimte ten oosten van de functie.

Omdat de functie aan de rand van de open ruimte is geplaatst, wordt deze minder aangetast dan wanneer de functie meer naar het midden geplaatst zou zijn.

Zichtlijnen

Zichtlijnen vanuit de stad zijn kort doordat een dijk, bomenlanen en bebouwing het zicht op de rest van de overgangszone belemmeren. Toevoeging van de functie verandert niets aan deze zichtlijnen.

Zichtlijnen vanuit het landschap zijn over het algemeen lang. Twee linten laten een ritmisch patroon van zichtlijnen zien, het open gebied is vanuit allerlei hoeken zichtbaar. Toevoeging van de functie verkort de zichtlijnen op de plaats waar de nevenruimte is ontstaan. De overige zichtlijnen veranderen niet of nauwelijks.

massa-ruimte zonder functie

massa-ruimte met functie

zichtlijnen zonder functie

zichtlijnen met functie

overzicht

kassen belemmeren het zicht op het landschap

zicht op de achterkant van het lint, vanuit de kwekerij

Deelvraag 4: Hoe is de positie van de functie ten opzichte van de landschapstructuren van invloed op de inpassing?

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van de landschapsstructuren?

De historische kaart laat zien dat het huidige slotenverkevelingspatroon nog overeenkomt met het oorspronkelijke patroon. De lengterichting van de functie is in overeenstemming met het huidige verkevelingspatroon.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De kassen en de toegangsweg liggen parallel aan de sloten. In het noordelijk deel van de functie gaat de bebouwing over de structuren heen, de sloot is verdwenen.

Opvallend is de grote, open groene voorruimte. De functie is buiten het lint geplaatst, ver naar achter op de kavel en wijkt hiermee af van het landschappelijke patroon. Er is geen groene ruimte tussen de kassen en de sloot.

De mate en soort van erfbeplanting (vnl wilg) is in overeenstemming met die van de overige functies en past bij het landschapstype.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

De schaal en de vorm van de kwekerij is groter dan die van de oorspronkelijke en huidige objecten in het landschap.

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate?

Het oorspronkelijke landschap is beleefbaar vanuit het landschap. Vanuit de stad is het landschap toegankelijk, maar het zicht wordt belemmerd door bebouwing, groenstructuren en dijken.

Kenmerken van invloed op inpassing:

Het ruimtebeslag van de functie is groot.

De functie is flexibel genoeg om zich te voegen

historische kaart 1914

naar de opstreckende kavels.

Het materiaalgebruik is voornamelijk glas, waardoor de hoogte van de functie weg kan vallen tegen de lucht.

Inpassingsprincipes:

Behouden openheid landschap

Handhaven landschappelijke ruimte tegen de functie aan

Zichtbaar houden van waterstructuur en verkeveling.

Inpassingsmiddelen

Positie aan de rand van de open ruimte

Grasland

Sloten lopen gedeeltelijk door in de functie

Bebouwing ligt parallel aan verkeveling.

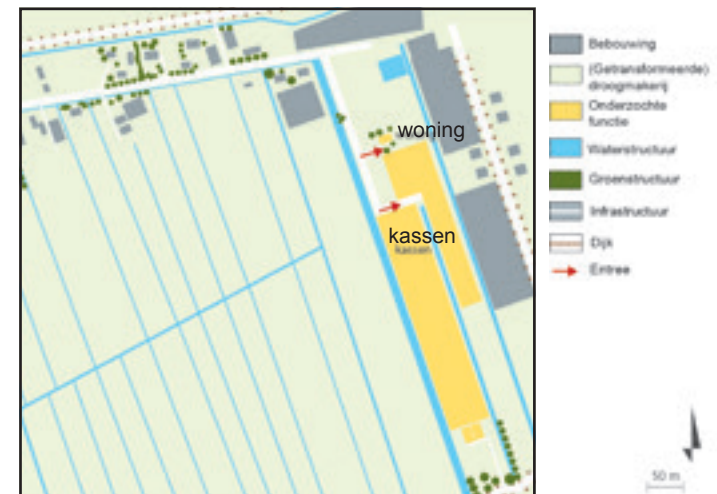
Inpassingsstrategie: integratie +/-

Beleefbaarheid landschap zonder functie ***

Beleefbaarheid landschap met functie ***

bemating

terreininrichting

Kwekerij 2 Zoetermeer

6. duidelijke scheiding
tussen gelobde stadsrand
en uitloofuncties

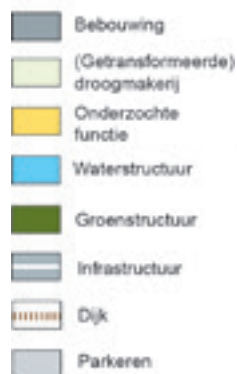
B. redelijk getransformeerde
overgangszone

ii. zicht op landschap
belemmerd door barrière

(1A) grote volumes

Landschaps Structuur Kaart

Structuren en functie

De kwekerij ligt naast de vorige die we besproken hebben, eveneens in de zuidwestelijke overgangszone van Zoetermeer naar het droogmakerijlandschap.

Het verkavelingspatroon bestaat uit smalle opstreckende kavels begrensd door sloten. Vanuit de stad strekken zich enkele linten het landschap in.

De infrastructuur ligt vooral haaks op het sloten-verkavelingspatroon en heeft twee niveaus: het dijkniveau en het maaiveldniveau.

De groenstructuur bestaat uit erfbeplanting en enkele bomenlanen.

De functies bevinden zich dicht bij de stadsrand, aan de linten en wat verder het landschap in. Hierdoor ontstaat een centrale open ruimte.

De kwekerij ligt op een kavel die deel uitmaakt van een lint.

De kwekerij valt in functiecategorie 1A Grote Volumes en bestaat uit twee woningen met kassen. De uitstraling is landschappelijk.

Deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

Ruimtelijke Verhoudingen

In de overgangszone bevinden zich een grote en meerdere kleinere ruimtes. Een dijk vormt een barrière in de zone.

Plaatsing van de functie beïnvloedt de maat van de open ruimte: deze wordt iets kleiner. Ook ontstaan er twee nevenruimtes aan weerszijde van de functie.

Zichtlijnen

Zichtlijnen vanuit de stad zijn kort doordat een dijk, bomenlanen en bebouwing het zicht op de rest van de overgangszone belemmeren. Toevoeging van de functie verandert niets aan deze zichtlijnen.

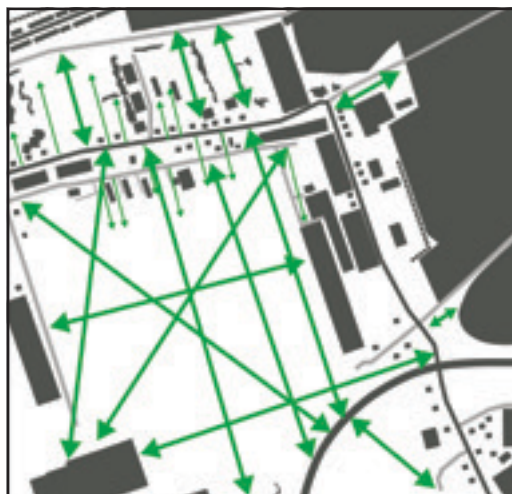
Zichtlijnen vanuit het landschap zijn over het algemeen lang. Twee linten laten een ritmisch patroon van zichtlijnen zien, het open gebied is vanuit allerlei hoeken zichtbaar. Toevoeging van de functie verkort enkele zichtlijnen vanuit het landschap. Er ontstaat een nieuwe zichtlijn ten oosten van de functie. De overige zichtlijnen veranderen niet.

massa-ruimte zonder functie

massa-ruimte met functie

zichtlijnen zonder functie

zichtlijnen met functie

overzicht

de functie in het lint

landschappelijke open rand

bebouwing loopt niet tot aan het water: lange zichtlijnen blijven intact

Deelvraag 4: Hoe is de positie van de functie ten opzichte van de landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van de landschapsstructuren?

De historische kaart laat zien dat het huidige slotenverkevelingspatroon nog overeenkomt met het oorspronkelijke patroon. De lengterichting van de functie is in overeenstemming met het huidige verkevelingspatroon.

De positie in het lint is in overeenstemming met die van de overige functies in het lint.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De onderdelen van de functie liggen in de richting van de verkeveling. Tussen de functie en de sloot is een strook van 6 meter vrijgehouden van bebouwing. Hierdoor blijft het verkevelingspatroon herkenbaar.

De entree ligt aan het lint. De randen van de kavel zijn grotendeels open gelaten.

De mate en soort van erfbeplanting (vnl wilg) is in overeenstemming met die van de overige functies en past bij het landschapstype.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

Het ruimtebeslag van de kwekerij is in overeenstemming met of kleiner dan dat van de overige functies in dit deel van de zone.

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate?

Het oorspronkelijke landschap is beleefbaar vanuit het landschap. Vanuit de stad is het landschap toegankelijk, maar het zicht wordt belemmerd door bebouwing, groenstructuren en dijken.

historische kaart 1914

Kenmerken van invloed op inpassing:

Het ruimtebeslag van de functie is groot.

De functie is flexibel genoeg om zich te voegen naar de opstreckende kavels.

Inpassingsprincipes:

Zichtbaar houden van waterstructuur en verkeveling.

Behouden ritmiek lintbebouwing.

Behouden ritmiek zichtlijnen op landschap.

Handhaven landschappelijke ruimte tegen de functie aan.

Inpassingsmiddelen:

Bebouwing ligt parallel aan verkeveling.

Sloten lopen door in de functie.

Aanhouden maat en afstand lintbebouwing.

Grasland tussen bebouwing en sloten

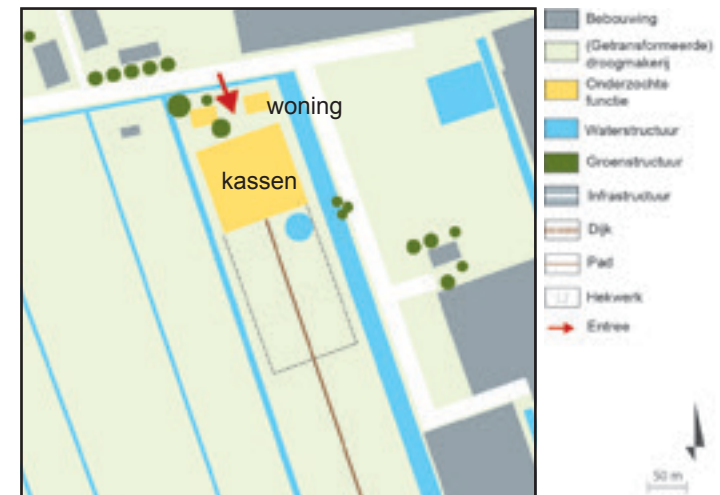
Inpassingsstrategie: integratie +

Beleefbaarheid landschap zonder functie ***

Beleefbaarheid landschap met functie ***

bemating

terreininrichting

Volkstuinencomplex Zoetermeer

5. duidelijke scheiding
tussen gekartelde rand en
uitlooptfuncties

C. vergaand
getransformeerd

II. zicht op landschap
belemmerd

(1b) meerdere kleine volumes

- Bebouwing
- (getransformeerde) Droogmakerij
- Onderzochte functie
- Waterstructuur
- Groenstructuur
- Infrastructuur
- Spoor
- Dijken

200 m

Landschaps Structuur Kaart

Algemeen

Het volkstuinencomplex is gelegen aan de Zwaardslotse weg en ingepast in het park dat tussen de Meerpolder en de wijk 'de Leyens' ligt. Volkstuinvereniging 'De Zwaardslotse tuinen' is opgericht op 17 januari 1989.

Het complex bestaat uit circa 50 tuinen van hetzij 50 m² hetzij 100 m². Op de tuinen zijn hobbykassen en/of voorraadkasten geplaatst.

deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

Ruimtelijke verhoudingen en zichtlijnen

Het volkstuintencomplex is ingepast in het park. De ruimtelijke structuur van de overgangszone wordt door toevoeging van het volkstuintencomplex meer gedefinieerd. De vorm van de restruimte waarin het park gelegen is wordt op die plek benadrukt door de begrenzing van de functie met een meidoornhaag (1.70m).

De ruimtelijke verhoudingen worden niet verstoord door inpassing van het volkstuintencomplex. Door vorm en maat worden deze eerder versterkt.

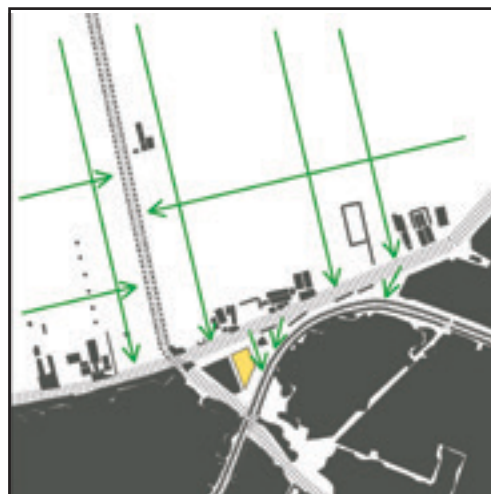
Het zicht op het landschap wordt belemmerd door de dijk die ruim 1.70 hoger ligt dan de droogmakerij. Andersom zijn alleen de hoge bomen van het park vanuit het landschap zichtbaar.

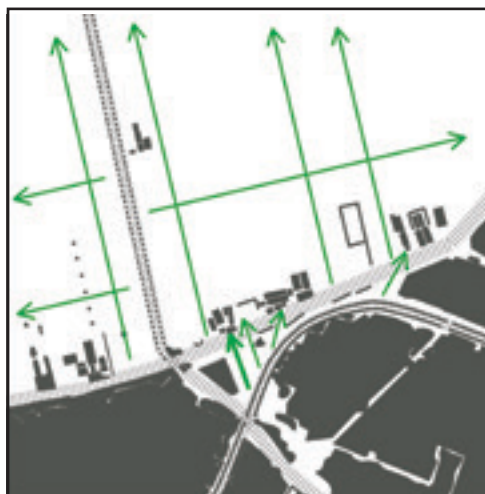
massa-ruimte zonder inpassing van functie

massa-ruimte met inpassing van functie

zichtlijnen vanuit het landschap met inpassing van functie

zichtlijnen vanuit de stad zonder inpassing van functie

zichtlijnen vanuit de stad met inpassing van functie

deelvraag 4:

Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

Landschapsstructuren

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van landschapsstructuren?

Het volkstuintencomplex is ingepast in het park. Het voegt zich op die plek naar de oude (de ringvaart) en nieuwe (de trambaan) landschapsstructuren.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De interne organisatie is flexibel. De terreininrichting is functioneel en heeft geen invloed op omliggend landschap doordat de rand van de functie omzoomd is met een haag boven ooghoogte.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere oorspronkelijke objecten van het landschap?

De schaal van het volkstuintencomplex komt niet helemaal overeen met oorspronkelijke objecten van het landschap, zoals bv grote boerenerven, maar benadert het wel.

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate?

De ritmiek en de maatvoering van het oorspronkelijke droogmakerij landschap is wat betreft de functie zelf niet meer beleefbaar. Zichtbaar en daardoor aan één zijde nog beleefbaar is de rand van het park die gevormd wordt door de ringvaart van de droogmakerij.

Kenmerken van invloed op de inpassing

De functie bestaat uit meerdere kleine volumes, waardoor de vorm variabel is en zich gemakkelijk voegt naar landschappelijke structuren. Volkstuinen hebben daarbij ook het voordeel dat het een overwegend groen uiterlijk heeft.

historische kaart 1840

Inpassingsprincipe

De vorm voegt zich naar bestaande structuren.

Inpassingsmiddelen

Meidoornhaag (1.70m), variabele bouwstenen.

Inpassingsstrategie deels 'camouflage' (wat betreft de terreininrichting) en deels 'integratie' (wat betreft de vorm van de gehele functie) +++
Beleefbaarheid landschap zonder functie: **
Beleefbaarheid landschap met functie: *

CONCLUSIE

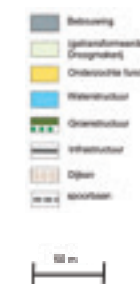
Het volkstuintencomplex is goed ingepast in nieuwe structuren. Het oorspronkelijke landschap is verdwenen.

maten en afstanden

detail

Sportcomplex Zoetermeer

8. Diffuse gekartelde rand

C vergaand getransformeerde overgangszone

ii. zicht op landschap belemmerd door barrière

(1A) grote volumes

- Bebouwing
- (Getransformeerde) droogmakerij
- Onderzochte functie
- Waterstructuur
- Groenstructuur
- Infrastructuur
- Dijk
- Parkeren

Landschaps Structuur Kaart

Structuren en functie

In de overgangszone van oostelijk Zoetermeer ligt in het droogmakerijlandschap een groot sportcomplex.

De slotenverkaveling laat een blokvormig patroon zien.

De infrastructuur in het landschap deelt de kavels op in kleinere, langgerekte blokken.

De spoorlijnen en de A12 vormen barrières in de overgangszone.

De groenstructuren bestaan uit erfbeplanting, bomenlanen en houtsingels. De functie zelf bevat een afwijkende groenstructuur van bebos-sing.

Deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

Ruimtelijke verhoudingen

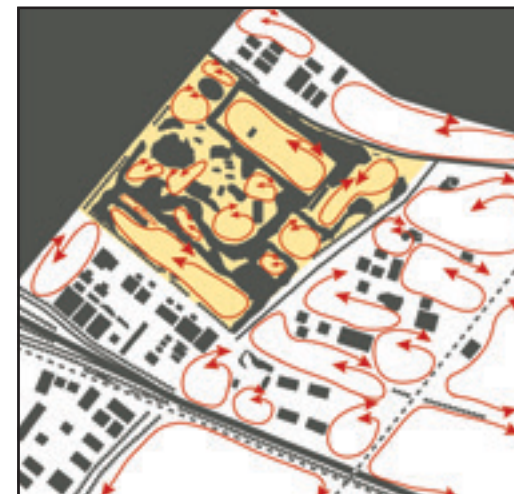
Toevoeging van de functie heeft geen invloed op de ruimtes in het landschap buiten de functielocatie. Deze worden bepaald door infrastructuur en bebouwing en hebben geen relatie met de functie. Binnen de functie worden de ruimtes bepaald door opgaand groen.

Zichtlijnen

Ook de zichtlijnen worden door bebouwing en infrastructuur bepaald. Toevoeging van de functie heeft alleen invloed op de zichtlijnen binnen de functielocatie.

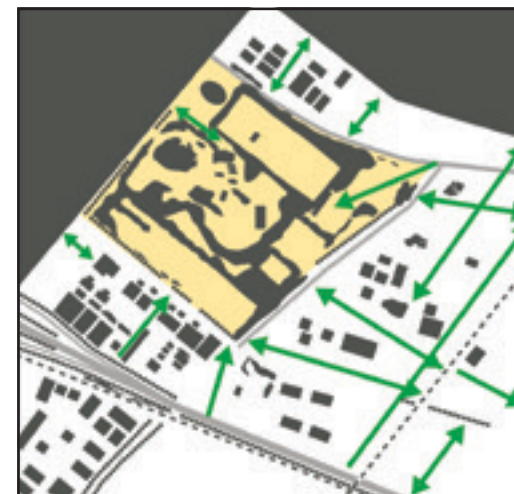
massa-ruimte zonder functie

massa-ruimte met functie

zichtlijnen zonder functie

zichtlijnen met functie

zuidwestelijke rand: een natuurlijke zone, die niet naar het oorspronkelijke landschap verwijst

noordoostelijke rand

vanuit de nieuwe weg die aan de functie grenst, wordt het landschap beleefbaar

noordelijke punt van het sportcomplex.

Deelvraag 4: Hoe is de positie van de functie ten opzichte van de landschapstructuren van invloed op de inpassing?

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van de landschapstructuren?

De ligging van de functie loopt parallel aan de oude verkavelingsstructuren. Omliggende infrastructuur bepaalt de vorm.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De lengterichting van de sportvelden en de langgerekte plas is in overeenstemming met het oude verkavelingspatroon. Bomenrijen begeleiden de infrastructuur. De overige onderdelen, zoals de interne infrastructuur en de opgaande begroeiing, hebben geen relatie met de aanwezige structuren.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

Het ruimtebeslag van het sportcomplex is veel groter dan dat van de overige functies in dit deel van de overgangszone.

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate?

Vanuit de stad is het oorspronkelijke landschap niet meer beleefbaar. Het sportcomplex is omgeven door bedrijventerreinen en brede wegen. Het staat op het punt om opgenomen te worden in het stedelijk weefsel, de overgangszone schuift op naar het oosten.

Vanuit de infrastructuur in het landschap is het oorspronkelijke landschap beleefbaar.

Kenmerken van invloed op inpassing:

- De functie is over de kavelstructuren heen gelegd en heeft deze gewist.
- De aanwezigheid van een hoge rand voor beschutting.

historische kaart 1840

Inpassingsprincipes:

Verbergen terreininrichting

Zich voegen naar bestaande structuren

Inpassingsmiddelen:

Opgaand groene rand boven ooghoogte

Opvullen ruimte tussen wegen

Strategie: integratie +

Beleefbaarheid landschap zonder functie **

Beleefbaarheid landschap met functie *

bemating

terreininrichting

Woning Zoetermeer

5. duidelijke scheiding
tussen gekartelde rand en
uitloofuncties

C. vergaand
getransformeerd

II. zicht op landschap
belemmerd

(3) kleine bebouwde eenheid

- Bebouwing
- (getransformeerde) Droogmakerij
- Onderzochte functie
- Waterstructuur
- Groenstructuur
- Infrastructuur
- Spoor
- Dijken

200 m

Landschaps Structuur Kaart

Algemeen

De Zoetermeersche Meerpolder is een polder en voormalig waterschap in de gemeenten Leidschendam en Zoetermeer in de provincie Zuid-Holland.

Het waterschap was verantwoordelijk voor de vervening, drooglegging (voltooid in 1614) en later de waterhuishouding in de polders. Het Zoetermeerse Meer was in oorsprong natuurlijk, wat goed is af te zien aan de ovale vorm op de kaart. De polderinrichting kende een eenvoudig schema: de Middelweg deelde het poldervlak in tweeën en vormde de verbinding tussen de dorpen Stompwijk en Zoetermeer. Haaks op de Middelweg werden over de gehele breedte van de polder drie tochten gegraven. Parallel aan de weg werden vervolgens dertig kavels uitgezet. De polder heeft een voornamelijk agrarisch karakter.

De Zoetermeerse Meerpolder heeft een waterpeil van 5,53 meter beneden N.A.P.

De woning ligt aan de zuidelijke kant van de ringvaart in de Meerpolder en is geen oorspronkelijke bebouwing. De woning is gebouwd in de jaren zeventig en bestaat uit één bouwlaag. Het perceel is opgehoogd tot dijkhoogte en ligt vast tegen de dijk aan.

deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

Ruimtelijke verhoudingen en zichtlijnen

De ritmiek van bebouwing aan het lint en van de verkaveling van de droogmakerij wordt door de inpassing van de woning verstoord. Dit komt door de geringe afstand tot de volgende bebouwing. Door de beperkte schaal en hoogte van het object is de ruimtelijke verandering niet ingrijpend.

Landschapsstructuren

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van landschapsstructuren?

De woning ligt parallel aan de dijk van de ringvaart. De 'terp' waarop de woning ligt haakt aan de dijk. De functie ligt halverwege de kavel.

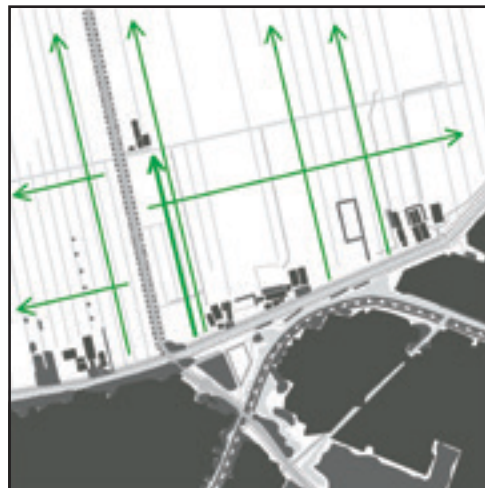
Massa-ruimte zonder inpassing van functie

Massa-ruimte met inpassing van functie

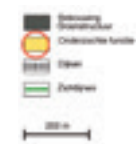
de ritmiek van bebouwing en open ruimtes wordt verstoord

Zichtlijnen vanaf de dijk over opstreckende kavels zonder inpassing van functie

Zichtlijnen vanuit de stad met inpassing van functie

deelvraag 4:

Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

De plaatsing van bebouwing op het perceel is parallel aan de dijk en aan de verkavelingsstructuur. Als aan de parallelle plaatsing voldaan wordt is de interne organisatie flexibel en heeft het geen invloed op de ruimtelijke structuren. De aard van de terreininrichting van de functie heeft geen overeenkomsten met de landschappelijke structuren.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere objecten van het landschap?

De inpassing verstoort de ruimtelijke verhoudingen omdat het object niet overeenkomt met de schaal van oorspronkelijke objecten, zoals de boeren erven in het landschap.

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate?

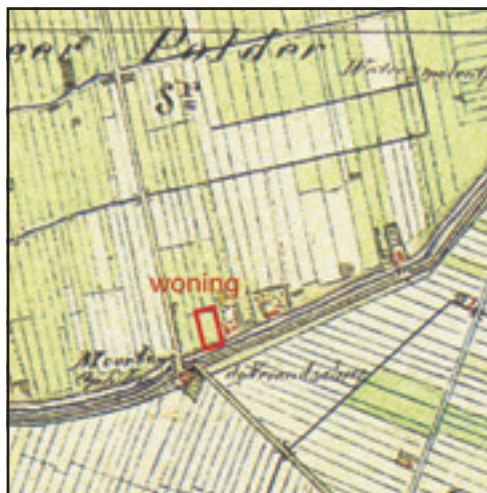
Het oorspronkelijke landschap is nog beleefbaar, doordat de maat van de functie in verhouding tot het achterliggende landschap, zo klein is dat het landschap domineert.

Kenmerken van invloed op de inpassing

Bij de inpassing van deze functie speelt vooral de geringe maat en schaal van de functie een rol, waardoor inpassing relatief gemakkelijk is.

Inpassingsprincipe

- Zichtbaar houden waterstructuur en verkaveling
- Behouden ritmiek zichtlijnen op landschap
- Behouden open ruimte
- Handhaven landschappelijke ruimte tegen de functie aan.

Historische kaart 1840

Inpassingsmiddelen

Het inpassingsmiddel is een 'terp' waarop de woning gebouwd is. Deze ligt vast aan de dijk. Positie parallel aan verkavelingsstructuur
Aanvulling van het lint
Plaatsing aan de rand van de ruimte
Grasland met sloten

Inpassingsstrategie integratie ++

Beleefbaarheid landschap zonder functie: ***

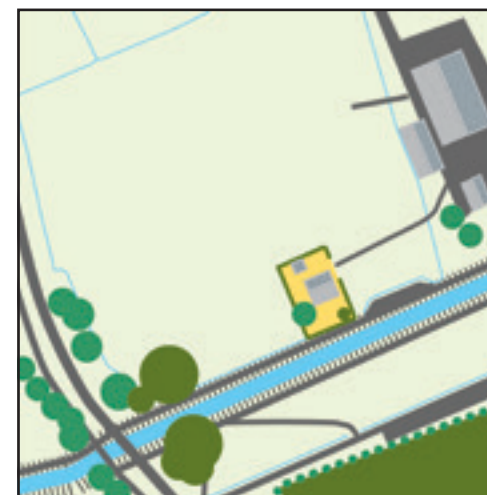
Beleefbaarheid landschap met functie: ***

CONCLUSIE

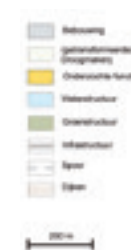
Bij de inpassing van deze functie speelt de geringe maat en schaal een rol. Het ritme van bebouwing versus open ruimte is verstoord, maar het landschap is desondanks beleefbaar.

Maten en afstanden

Terreininrichting

Park Zoetermeer

5. duidelijke scheiding
tussen gekartelde rand en
uitloofuncties

C. vergaand
getransformeerd

II. zicht op landschap
belemmerd

(4) groen boven ooghoogte

- Bebouwing
- (getransformeerde) Droogmakerij
- Onderzochte functie
- Waterstructuur
- Groenstructuur
- Infrastructuur
- Spoor
- Dijken

200 m

Landschaps Structuur Kaart

Algemeen

Op de grens van Stompwijk, Zoetermeer en Zoeterwoude lag een natuurlijk binnenmeer, het Zoetermeerse Meer. De bijna ronde waterplas was ruim 500 hectare groot en gemiddeld 2,5 meter diep. In de zomer van 1616 werd het drooggevalen meer verkaveld volgens een rechthoekig patroon van dertig kavels. De Meerpolder is nog steeds goed herkenbaar aan zijn ronde vorm en redelijk ongeschonden inrichting. Hij vormt een groene en landelijke buffer tegen de oprukkende bebouwing van Zoetermeer. Buytenwegh de Leyens is een stadswijk in Zoetermeer, ten noorden van het oude dorp. De wijk bestaat uit twee verschillende delen, Buytenwegh en De Leyens, gescheiden door de Zwaartslootseweg en het Binnenpark. De naam "Die Leyens" werd in 1544 al in oude documenten genoemd, "Buytenwegh" in 1647. Het gebied ligt in de Zoetermeerse of Nieuwe Droog-gemaakte Polder, die tussen 1767 en 1771 werd drooggemalen. Hij wordt in het noorden begrensd door de dijk van de Meerpolder, de eerste droogmakerij in Rijnland. De bouw van de wijk is in 1974 gestart. (Bron wikipedia)

Het park ligt tussen de meerpolder en de wijk 'de Leyens'.

deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van de overgangszone door toevoeging van de functie?

Ruimtelijke verhoudingen en zichtlijnen

De ruimtelijke opbouw van de overgangszone verandert van een harde stadsrand en een restruimte tussen de trambaan en de ringvaart, in een geleidelijke groene overgang naar de droogmakerij.

De hoge bomen en houtsingels verzachten de harde massa van de bebouwing en trambaan, maar beperken de zichtlijnen vanuit de stad op het landschap.

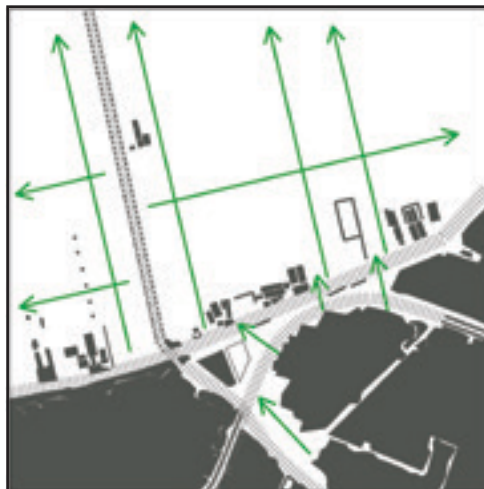
De ruimtelijke verhoudingen worden niet verstoord doordat het park een invulling van een restruimte is die ontstaan is door stadsuitbreidingen. Als zodanig is het park meer een onderdeel van het stedelijk weefsel als van de droogmakerij.

massa-ruimte zonder inpassing van functie

massa-ruimte met inpassing van functie

zichtlijnen vanuit de stad zonder inpassing van functie

zichtlijnen vanuit de stad met inpassing van functie

zichtlijnen vanuit het landschap met inpassing van functie

Landschapsstructuren

a. Hoe ligt de functie ten opzichte van landschapsstructuren?

Het park is ingepast tussen de bebouwing van de stad en de ringvaart rond de droogmakerij. Vlak langs de bebouwing ligt een trambaan. De randen van het stedelijk weefsel volgen gedeeltelijk de oude verkavelingstructuren. Het park voegt zich naar deze randen en de oude structuur van de ringvaart.

b. Hoe reageert de interne organisatie op de landschappelijke structuren?

Waterpartijen liggen min of meer parallel aan de dijk van de trambaan. Een wandelpad loopt parallel aan de dijk van de ringvaart.

c. Komt het object op die schaal overeen met andere oorspronkelijke objecten van het landschap?

De schaal en vorm van het park komt niet overeen met oorspronkelijke objecten van het landschap.

d. Is het oorspronkelijke landschap nog beleefbaar en in welke mate? Het oorspronkelijke landschap is aan één zijde van het park nog

deelvraag 4:

Hoe is de positie van de functie ten opzichte van landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

beleefbaar in de rand die gevormd wordt door de ringvaart van de droogmakerij. Vanuit de stad is het oorspronkelijke droogmakerij landschap door bomen en houtsingels die het zicht belemmeren niet beleefbaar.

Kenmerken van invloed op inpassing

Een kenmerk van een park is dat het zich qua vorm gemakkelijk voegt naar de omgeving. In een open landschap zou een park zich manifesteren door de aanwezige massa die het opgaand groen vormt.

Inpassingsprincipe.

De vorm voegt zich naar bestaande structuren.

Inpassingsmiddelen

Gebruik van inheemse, gebiedseigen bomen en heesters.

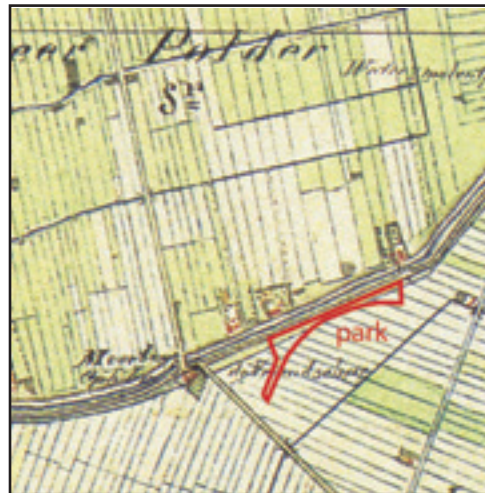
Inpassingsstrategie Integratie +

Beleefbaarheid landschap zonder functie: **

Beleefbaarheid landschap met functie *

CONCLUSIE

Het oorspronkelijke landschap is nauwelijks beleefbaar. Desondanks is de inpassing geslaagd, omdat de functie zich volledig voegt naar bestaande structuren en een overgang vormt tussen stad en buitengebied.

historische kaart 1840

maten en afstanden

nu nog herkenbare structuren van het oorspronkelijke landschap

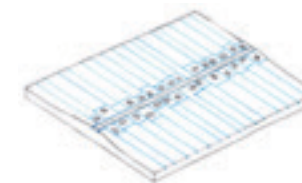

detail

Bijlage 2 Verwerking Analysegegevens

Veenweidegebied

Deelvraag 3:

Hoe verandert de ruimtelijke structuur van overgangszones - van stad naar droogmakerij en van stad naar veenweidegebied- door de toevoeging van een functie?

Welke inpassingsmiddelen zijn gebruikt die invloed hebben op de ruimtelijke structuur?

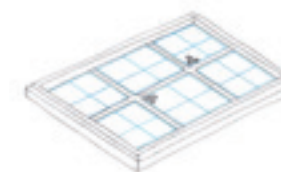
Van welke principes en strategieën zijn zij een onderdeel?

Categorie	Functie	Open ruimte	Zichtlijnen	Inpassings middelen	inpassings principe	inpassings strategie
1A Grote volumes	Manege Alphen	beperking ruimte in lint	beperking zichtlijnen lint	aanhouden maat en afstand bebouwing lint		integratie
	RWZI	beperking open ruimte	beperking zichtlijnen	groene rand boven ooghoogte		manifestatie
		open ruimte van oorspronkelijk landschap ligt tegen functie		grasland met sloten		
1B Meerdere kleine volumes	Volkstuinen Alphen	beperking open ruimte ontstaan nevenruimte	beperking en verkorting bestaande zichtlijnen	open grasstroken naast oevers		integratie
		open ruimte van oorspronkelijk landschap ligt tegen functie		grasland met sloten		
	Volkstuinen Gouda	beperking open ruimte	beperking bestaande zichtlijnen vanuit stad en landschap	groene rand boven ooghoogte (gebiedseigen beplanting) aan één zijde		integratie
		de functie is omgeven door de open ruimte van het oorspronkelijke landschap		grasland met sloten		
2 Vlakken	Sportvelden Alphen	nauwelijks beperking open ruimte	geen beperking zichtlijnen	transparante rand		integratie
		de functie is omgeven door open ruimte		braakliggend terrein		
4 Opgaand groen boven ooghoogte	Natuurzone Alphen	beperking open ruimte	beperking zichtlijnen landschap	gebiedseigen opgaand groen boven ooghoogte		manifestatie

	zichtbaar houden waterstructuur en verkaveling		open houden randen
	behouden ritmiek lintbebouwing		zichtlijnen benadrukken het slotenpatroon
	behouden ritmiek zichtlijnen in lint		verbergen van terreininrichting
	behouden openheid landschap		zich voegen naar bestaande structuren
	handhaven landschappelijke of open ruimte tegen de functie aan		ruimtelijk zichtbaar maken van vlak- en lijnvormige landschappelijke structuren

Tabel 1a Veenweidegebied

Vervolg deelvraag 3

droogmakerij

Categorie	Functie	Open ruimte	Zichtlijnen	Inpassings middelen	inpassings principe	inpassings strategie
 1A Grote volumes	Kwekerij 1	beperking open ruimte, ontstaan nevenruimte		ligging aan de rand van de ruimte		integratie
		functie heeft een open groene voorruimte		grasland		
			beperking bestaande zichtlijnen, toevoeging zichtlijn	sloten lopen gedeeltelijk door in de functie		
 1B Meerdere kleine volumes	Kwekerij 2	beperking open ruimte, ontstaan nevenruimte	beperking zichtlijnen vanuit landschap	aanvulling lint		integratie
			versterking ritme zichtlijnen lint	aanhouden maat en afstand bebouwing lint		
		open houden groene rand tussen bebouwing en verkavelingsgrens		grasland		
	Volkstuinen Zoetermeer	beperking open ruimte	beperking zichtlijnen	opgaand groene rand boven ooghoogte		camouflage

Tabel 1b Droogmakerij

Categorie	Functie	Open ruimte	Zichtlijnen	Inpassings middelen	inpassings principe	inpassings strategie
 2 Vlakken	Sportvelden Zoetermeer	beperking open ruimte	beperking zichtlijnen	groene rand boven ooghoogte		camouflage
 3 Kleine bebouwde eenheid	Woning Zoetermeer	nauwelijks effect op open ruimte	nauwelijks effect op zichtlijnen	aanvulling lint		integratie
				ligging aan de rand van de ruimte		
		de functie is omgeven door de open ruimte van het oorspronkelijke landschap		grasland met sloten		
 4 Opgaand groen boven ooghoogte	Parkje Zoetermeer	beperking open ruimte	beperking zichtlijnen	bosjes en singels		integratie

Deelvraag 4:

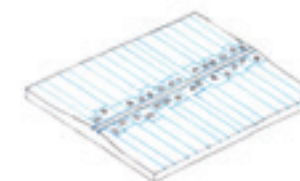
Hoe is de positie van de functie ten opzichte van de landschapsstructuren van invloed op de inpassing?

Welke inpassingsmiddelen zijn gebruikt?

Van welke principes en strategieën zijn zij een onderdeel?

Categorie	Functie	Positionering tov landschaps structuren	Interne organisatie tov landschaps structuren	Maat en schaal functie	Mate beleefbaarheid landschap	Inpassings middelen	inpassings principe	inpassings strategie
 1A Grote volumes	Manege Alphen	parallel aan verkavelings structuur	deels tegengesteld aan verkavelings structuur	groter dan oorspronkelijke functies, in overeenstemming met huidige context	goed beleefbaar	slotenpatroon is zichtbaar		integratie
		in ritme lint				aanhouden maat en afstand bebouwing lint		
	RWZI	dwars op verkavelings structuur	over structuren heen gelegd	groter dan oorspronkelijke functies, in overeenstemming met huidige context	matig beleefbaar	afwezig	afwezig	afwezig
 1B Meerdere kleine volumes	Volkstuinen Alphen	parallel aan verkavelings structuur	kleine flexibele eenheden parallel aan verkavelings structuur	groter dan oorspronkelijke functies, kleiner dan huidige context	goed beleefbaar	positie parallel aan verkavelings structuur		integratie
			slotenpatroon loopt door in de functie			sloten lopen door in de functie, onderbroken groene rand beneden ooghoogte		

Tabel 2a Veenweidegebied

Veenweidegebied

zichtbaar houden water-structuur en verkaveling

behouden ritmiek lintbebouwing

behouden ritmiek zichtlijnen in lint

behouden openheid landschap

handhaven landschappelijke of open ruimte tegen de functie aan

open houden randen

zichtlijnen benadrukken het slotenpatroon

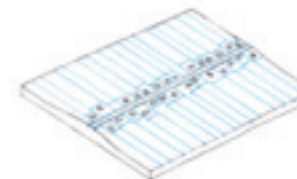
verbergen van terreininrichting

zich voegen naar bestaande structuren

ruimtelijk zichtbaar maken van vlak- en lijnvormige landschappelijke structuren

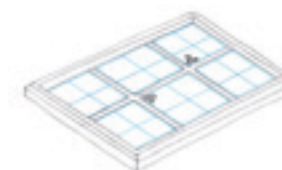

Veenweidegebied

Categorie	Functie	Positionering tov landschaps structuren	Interne organisatie tov landschaps structuren	Maat en schaal functie	Mate beleefbaarheid landschap	Inpassings middelen	Inpassings principe	Inpassings strategie
 1B Meerdere kleine volumes	Volkstuinen Gouda	parallel aan verkavelings structuur	kleine flexibele eenheden parallel aan verkavelings structuur	groter dan oorspronkelijke functies, in overeenstemming met schaal landschap en huidige context	zeer goed beleefbaar	positie parallel aan verkavelings structuur		integratie
			toevoeging zichtlijnen			open grasstroken langs oevers		
			slotenpatroon loopt door in de functie			sloten lopen door in de functie		
 2 Vlakken	Sportvelden Alphen	oorspronkelijke structuren en patronen verdwenen	over structuren heen gelegd	groter dan oorspronkelijke functies en huidige context	niet beleefbaar	opvullen restruimte tussen infrastructuur		integratie
 4 Opgaand groen boven ooghoogte	Natuurzone Alphen	volgt oude beek	volgt oude beek	groter dan oorspronkelijke functies en huidige context	zeer goed beleefbaar	begeleiding beek door gebiedseigen opgaand groen boven ooghoogte		manifestatie

Vervolg Tabel 2a Veenweidegebied

Vervolg deelvraag 4

droogmakerij

	Functie	Ligging tov landschaps structuren	Interne organisatie tov landschaps structuren	Maat en schaal functie	Mate beleefbaarheid landschap	Inpassings middelen	inpassings principe	inpassings strategie
Categorie								
 1A Grote volumes	Kwekerij 1	parallel aan verkavelings structuur	parallel aan verkavelings structuur, gedeel- telijk over structuur heen gelegd	groter dan oorspronkelijke functies en huidige context	matig beleefbaar	sloten lopen gedeeltelijk door in de functie		integratie
		valt buiten het lint						
	Kwekerij 2	parallel aan verkavelings structuur	parallel aan verkavelings structuur	in overeenstemming met oorspronkelijke functies en huidige context	goed beleefbaar	positie parallel aan verkavelings structuur		integratie
		in ritme lint					aanhouden maat en afstand bebouwing lint	
 1B Meerdere kleine volumes	Volkstuinen Zoetermeer	ingevoegd in huidige structuren	flexibel	in overeenstemming met context	slecht beleefbaar	opvullen ruimte tussen trambaan, ringvaart en wegen		camouflage
 2 Vlakken	Sportvelden Zoetermeer	ingevoegd in huidige structuren	over oorspronkelijke structuren heen gelegd	groter dan oorspronkelijke functies, in overeenstemming met huidige context	slecht beleefbaar	opvullen ruimte tussen wegen		camouflage
 3 Kleine bebouwde een- heid	Woning Zoetermeer	parallel aan verkavelings structuur	parallel aan verkavelings structuur	kleiner dan oorspronkelijke functies	zeer goed beleefbaar	positie parallel aan verkavelings structuur		integratie
 4 Opgaand groen boven ooghoogte	Parkje Zoetermeer	volgt huidige structuren	volgt huidige structuren	groter dan oorspronkelijke functies, in overeenstemming met huidige context	slecht beleefbaar	bosjes, singels en water		integratie

zichtbaar houden waterstructuur en verkaveling

behouden ritmiek lintbebouwing

behouden ritmiek zichtlijnen in lint

behouden openheid landschap

handhaven landschappelijke of open ruimte tegen de functie aan

open houden randen

zichtlijnen benadrukken het slotenpatroon

verbergen van terreinrichting

zich voegen naar bestaande structuren

ruimtelijk zichtbaar maken van vlak- en lijnvormige landschappelijke structuren

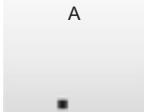
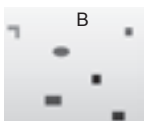
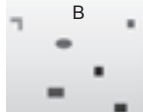
Tabel 2b Droogmakerij

Bij welke functiecategorieën komen de gevonden inpassingsprincipes en -strategieën voor?

Inpassingsprincipe		Strategie								
		manifestatie		integratie					camouflage	
behouden van ritmiek van lintbebouwing										
behouden ritmiek zichtlijnen op landschap										
zichtbaar houden van waterstructuur en verkaveling										
verbergen terreininrichting										
handhaven landschappelijke ruimte tegen de functie aan										
behouden open ruimte										
zichtlijnen benadrukken het slotenpatroon										
open houden randen										
ruimtelijk zichtbaar maken van vlak- en lijnvormige landschappelijke structuren										
zich voegen naar bestaande structuren										

Tabel 3

Inventarisatie type overgangszones

Type overgangszone	Categorie				
					
4					
6					
8	 				

- 4 Duidelijke scheiding tussen rechte stadsrand en uitloofuncties
 6 Duidelijke scheiding tussen gelobde stadsrand en uitloofuncties
 8 Diffuse gekartelde rand tussen stad en rand

- A Niet tot nauwelijks getransformeerd
 B Redelijk getransformeerd
 C Vergaand getransformeerd
 ii Met barrière

Tabel 4

Inpassingsprincipes per type overgangszone

Type overgangszone	Categorie				
	1A Grote volumes	1B Meerdere kleinere volumes	2 Vlakken	3 Woning	4 Opgaand groen boven ooghoogte
4 C ii					
					
					
					

Tabel 5

	manifestatie
	integratie
	camouflage

Type overgangszone	Categorie
	1A Grote volumes
6 B ii	
	
	
	
	
	

- zichtbaar houden waterstructuur en verkaveling
- behouden ritmiek lintbebouwing
- behouden ritmiek zichtlijnen in lint
- behouden openheid landschap
- handhaven landschappelijke of open ruimte tegen de functie aan
- open houden randen
- zichtlijnen benadrukken het slotenpatroon
- verbergen van terreinrichting
- zich voegen naar bestaande structuren
- ruimtelijk zichtbaar maken van vlak- en lijnvormige landschappelijke structuren

Type overgangs zone	Categorie				
	1A Grote volumes	1B Meerdere kleinere volumes	2 Vlakken	3 Woning	4 Opgaand groen boven ooghoogte
6 C ii					

Type overgangs zone	Categorie				
	1A Grote volumes	1B Meerdere kleinere volumes	2 Vlakken	3 Woning	4 Opgaand groen boven ooghoogte
8 B					

Type overgangs zone	Categorie				
	1A Grote volumes	1B Meerdere kleinere volumes	2 Vlakken	3 Woning	4 Opgaand groen boven ooghoogte
8 A					

Type overgangs zone	Categorie				
	1A Grote volumes	1B Meerdere kleinere volumes	2 Vlakken	3 Woning	4 Opgaand groen boven ooghoogte
8 Cii					

Vervolg Tabel 5

Bijlage 3 Scoreformulier

SCOREFORMULIER VELDONDERZOEK

Functie:

Plaats:

1 POSITIE

- 1.1 Hoe is de positie ten opzichte van de stadsrand?
- 1.2 Hoe is de positie ten opzichte van ruimtelijke structuren?
- 1.3 Hoe is de oriëntatie ten opzichte van de stadsrand en ruimtelijke structuren in het landschap?

2 TERREININRICHTING

- 2.1 Hoe is de aard van de rand van de functie?
- 2.2 Hoe is de spreiding van onderdelen van de functie?
- 2.3 Hoe is de verlichting van invloed op de inpassing?

3 VORMGEVING

- 3.1 Wat is het ruimtebeslag van de functie?
- 3.2 Wat is de hoogte van de functie?
- 3.3 Wat is de vorm?
- 3.4 Wat is de hoofdkleur?
- 3.5 Wat is het hoofdmateriaal?

4 ZIJN ER SPECIFIEKE INPASSINGSMAATREGELEN GENOMEN?

5 SUBJECTIEVE SCORE

- 5.1 Is de inpassing geslaagd?
- 5.2 Zo ja, waar ligt dat vooral aan?
- 5.3 Zo nee, waar ligt dat vooral aan?

Inpassing van stedelijke uitloofuncties in overgangszones

Een onderzoek naar de inpassingsprincipes voor stedelijke uitloofuncties in overgangszones van stad naar veenweidegebied of droogmakerij, waarbij het landschap beleefbaar blijft.

